

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU TUTANAK DERGİSİ

—●—
5'inci Toplantı
1 Aralık 2020 Salı
—●—

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELELER

1.- Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğünün (TİGEM) 2017 ve 2018 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri

—●—

KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU

5'inci Toplantı

1 Aralık 2020 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM KİT Komisyonu saat 15.32'de açılarak iki oturum yaptı.

Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğünün (TİGEM) 2017 ve 2018 yıllarına ait bilanço ve netice hesapları ibra edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 2 Aralık 2020 Çarşamba günü toplanmak üzere saat 18.20'de toplantıya son verildi.

1 Aralık 2020 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.32

BAŞKAN: Mustafa SAVAŞ (Aydın)

BAŞKAN VEKİLİ: Nevzat ŞATIROĞLU (İstanbul)

SÖZCÜ: Mevlüt KARAKAYA (Ankara)

KÂTİP: Yavuz SUBAŞI (Balıkesir)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayıştay Başkanlığımızın ve kurumlarımızın değerli temsilcileri; hepiniz hoş geldiniz.

Toplantıyı açıyorum. (*)

II.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğünün (TİGEM) 2017 ve 2018 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bugünkü gündemimizde, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2017 ve 2018 yıllarının bilanço ve netice hesapları yer almaktadır.

Sayın Genel Müdürümüzden başlamak üzere toplantımıza katılan kurum ve Sayıştay temsilcilerimizin kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

(Katılımcılar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

Şimdi, sunumunu yapması için sözü Sayın Genel Müdürümüze veriyorum.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN IŞIKGECE – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Sayın Bakan Yardımcım, Sayıştay Grup Başkanı ve uzman denetçileri, Strateji ve Bütçe Başkanlığımızın, Hazine ve Maliye Bakanlığımızın ve Bakanlığımızın kıymetli temsilcileri; Genel Müdürlüğümüzün 2017-2018 yılı hesap ve işlemlerine ait Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyon toplantısına hoş geldiniz diyor, şahsım ve kuruluşum adına saygılarımı sunuyorum.

Başkanım, müsaadenizle ben, sunumuma ekranların üzerinden devam edeceğim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Tabii ki.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN IŞIKGECE – Bildiğiniz gibi Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü yedi yüz yıllık bir geçmişe dayalı Çiftlikat-ı Hümayun zamanında başlayan ve devlet üretme çiftlikleri, zirai kombinalar...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Genel Müdürüm, pardon, bu yapmış olduğunuz sunumu da elektronik ortamda üyelerimize gönderirseniz seviniriz.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN IŞIKGECE – Tabii ki.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, devam edin.

(*) Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN İŞIKGECE – Çiftlikat-ı Hümayun zamanında 1300’lü yıllarda başlayan TİGEM’in geçmişi devlet zirai işletmeleri, zirai kombinaları ve üretme çiftliklerinin görevlerini, o tarihlerde verilmiş görevlerini ifa ettikten daha sonra 1984 yılında “Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü” ismini almıştır ve çok önemli 3 tane görevi vardır: Bunlardan bir tanesi, sertifikalı hububat ve yem bitkileri tohumu üreticisi olmak, kendisine ait olan 3,2 milyon dekar arazide piyasa lideri olarak yüzde 33 payla bu görevi yapmaktadır.

İkinci en önemli görevi, üstün vasıflı damızlık hayvan, büyükbaş ve küçükbaş üretmektir. Aynı zamanda gen kaynaklarının korunmasıyla alakalı görevleri vardır. İlerleyen sayfalarda biraz daha açmış olacağım.

Şu anki faaliyetlerimiz 3,2 milyon dekar arazide 17 tane işletmeyle devam etmektedir. Burada nokta şeklinde gördüğümüz işletmeler Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğünün işletmeleri yani çiftlikleridir, biraz önce bahsettiğim iş ve işlemleri burada gerçekleştirmektedir.

Size biraz önce söylediğim, hububat üretimi ve verimi kısmında neler yapıldı son yıllarda diye baktığımızda, en önemli üretim -sertifikalı hububat üretimi ve verimi- buğday, arpa, tritikale ve yulafta burada gördüğünüz rakamlarda gerçekleşmiştir. Yani üretim, hububat üretimi 2019 yılında 280 bin ton iken 2020 yılında yüzde 12 artışla 322 bin tona ulaşmış; verimliliğe bakacak olursak -dekar başına verimliliğimiz- 2019 yılında dekarda 288 kilogramdan 2020 yılında yüzde 11 artışla dekarda 319 kilograma ulaşmıştır.

Sertifikalı tohum üretimi olarak baktığımızda -biraz önce söylediğim, hububat üretimiydi, mahsul üretimiydi- biz sertifikalı tohum üretimini 24 çeşit buğdayda, 6 çeşit arpada, 3 çeşit tritikalede ve 1 çeşit yulafta yapıyoruz. Biraz önce de söylediğim gibi, piyasa lideriyiz, yüzde 30’luk pazar payını yüzde 33’e çıkardık ve sertifikalı tohumun minimum yüzde 25 daha fazla verim elde ettiğini düşündüğümüzde “Ne kadarlık bir dağıtım yaptık sertifikalı tohumda?” dedimizde, 2018 yılında 300 bayi üzerinden 143 bin ton olarak gerçekleşen üretimimiz yüzde 18 artışla 2019 yılında 169 bin tona gelmiştir. 2020 yılında şu an hâlâ satışlarımız devam ediyor 300 bayi üzerinden. 220 bin ton olan bir hedefimiz vardı, yüzde 30’luk büyümeyle, 2021 yılında da hedefimizi 240 bin ton olarak belirledik yüzde 10 artışla.

Tohum ihracatı konusunda son yıllarda ciddi bir atak yaptık. Biz buradaki ihracatımızı miktarsal olarak 26 kat artırdık. 2017 yılında bin ton olan sertifikalı tohum ihracatı 2019 yılında 26 bin tona geldi yüzde 26’lık artışla. Aynı zamanda, yurt dışı fiyatlarını her ülkenin kendi koşullarına göre güncelledik. 2018 yılında 380 dolar olan tohum fiyatını 460 dolara çıkarmak suretiyle ilave bir gelir elde ettik. Biz aynı zamanda, dolar olarak baktığımızda 2017 yılında ihracatımızın değeri 690 bin dolardı, 2019 yılında 12 milyon dolara çıkardık, burada da önemli bir gelir elde ettik.

Özel sektör iş birliğini çok önemsiyoruz. Üst üste yapılan ekimlerde toprağın yorulduğu zamanlarda münavebe kiralaması şeklinde özel sektöre tohum üretimi amaçlı bir yıllık kiralama yapıyoruz ve bu alanı her geçen sene artırıyoruz, özel sektörün de tohum üretimine imkân sağlıyoruz.

2020 yılında 100 bin dekar olan bu alanı 2021 yılında yüzde 30’luk artışla 130 bin dekara çıkarmayı hedefliyoruz ki bunlar patates, hibrit mısır, hibrit ayçiçeği, pamuk, pancar, yem bitkileri ve sebze yani bir sene sonra tekrar toprağı bize hazırlayan, sertifikalı tohumu daha verimli çıkarmayı sağlayan ürünler.

Önemli faaliyetlerimiz arasında sebze tohumculuğu var; bu da çok yeni başlattığımız bir proje, TİGEM ve TAGEM’in el ele verip yaptığı bir proje 2018 yılında. Türkiye’nin ihtiyacı olan sebze tohumculuğunun yerel üretimlerden karşılanması amacıyla Antalya Boztepe işletmemizdeki modern 11 tane serada bu gördüğünüz çeşitleri yani domates, biber, patlıcan, salatalık gibi en önemli, en temel

sebze tohumlarının üretimini gerçekleştiriyoruz ve bunların yine bayiler üzerinden ve bazı internet siteleri üzerinden satışını gerçekleştiriyoruz. Bu yüzde 100 millî bir üretim ve yerel sebze tohumculuğu için önemli bir proje.

Bir başka projemiz kenevir üretimiyle ilgili yaptığımız çalışmalar. Burada da yerli ve millî çeşidimiz olan Narlısaray'ın Gökhöyük işletmemizde, Amasya işletmemizde çoğaltılmasıyla ilgili işlemleri yapıyoruz. Bir yandan da Narlısaray çeşidi aynı zamanda tescilleniyor, önümüzdeki yılın hemen başlarında tescil işlemleri de bitmiş olacak. 2019 yılında 10 tonluk bir üretimimiz vardı, 2020 yılında -şu anda hasadımız hâlâ devam ediyor- 60 tonluk bir üretim çıkacak; önümüzdeki sene de 80 tonluk bir üretim yapmayı düşünüyoruz. Bilindiği üzere, 20 tane ilimizde bu ürünün üretilmesiyle ilgili izin var Bakanlığımızca.

Aynı zamanda biliyorsunuz yerel tohum projesi kapsamında birçok ilde köylümüzün, çiftçimizin elinde bulunan ata tohumu özelliği taşıyan tohumlar toplanarak -ki bu 1.103 çeşit tohum, tohum gen bankasında saklanıyor, bunlar çünkü bizim geleceğe bırakmamız gereken bir miras- bu tohumlarla ilgili aynı zamanda teknik çalışmalar yapıyoruz; TİGEM, TAGEM ve BÜGEM olarak, kemotip, genotip, fenotip analizleri yapıyor. Bunların 452 çeşidinin çoğaltılması ve ticarete kazandırılmasıyla ilgili projeler yapıyoruz. Bunlar şu anda artık sofralara girmeye başladı. Aynı zamanda bunların yerel çeşitlerin geliştirilmesi için çok önemli bir gen hazinesi olduğunu biliyoruz ve gelecek kuşaklara bunların aktarılmasıyla ilgili çalışmalar yapıyoruz.

Hayvancılık kısmına gelecek olursak, bilindiği üzere üstün vasıflı damızlık büyükbaş ve küçükbaş üretimi yapmaktayız. Büyükbaş üretimimizin 14 işletmede 5 ırkla -burada gördüğünüz siyah alaca, simmental, esmer, jersey ve limousin çeşitlerinde 5 ırkla- faaliyeti sürdürülmektedir. Hayvan varlığımız 2010 yılında 17 bin baş iken 2020 yılında 30 bin baş, 2021 yılı hedefimiz de 33 bin baş olarak belirlenmiştir. Damızlık olarak satışlarımız 2009-2019 yılları arasında ortalama 2.750'ye, bu sene, bugün itibarıyla baktığımızda 3.200 baş olarak gerçekleşti. 2021 yılı hedefi olarak da kendimize 5 bin başlık bir hedef koyduk.

Boğa sperması üretimi bizim son zamanlarda yaptığımız çok önemli projelerden bir tanesi. Malatya Sultansuyu İşletmemizde 20 tane genomik boğamız var. Türkiye'nin ihtiyacı olan, hastalıklardan arı, yurt dışına bağımlılığın engellenmesini sağlayan 20 tane genomik boğanın spermasını hem yurt dışına hem yurt içine satıyoruz. Bu anlamda piyasa lideriyiz, bizim Malatya Sultansuyu'ndaki işletmemiz Türkiye'nin bir numarası, çok modern bir tesis kurduk oraya. Bir gün vekillerimiz de inşallah ziyaret ederler ya da bir organizasyon yaparız. Gerçekten Türkiye'nin bir numarası bir tesis kuruldu. 2013 ve 2018 yılları arasında 220 bin doz üretim vardı, 2019 yılında 700 bin, bu sene 750 bin, 2021 yılında da 1 milyon doz olarak üretim gerçekleşmiş olacak. Bu sene yaptığımız bu ilave üretim bizim yurt dışına bağımlılığımızı yüzde 10'luk azaltmaya neden olacak. Toplamda 4 milyon dozluk bir ithalat var, bu dozun artık Türkiye üretimlerinden karşılanmasıyla ilgili çalışmalarımızı genişletiyoruz burada. Boğa sayısını da artıracğız.

Damızlık koyun yetiştiriciliğine baktığımız zaman 9 işletmemizde 11 ırkla faaliyetlerimizi sürdürüyoruz. Hayvan varlığımızı, 2010 yılında 103 bin başken 2020 yılında 210 bin başa, 2021 yılında da 235 bin başa çıkarmayı düşünüyoruz. Damızlık hayvan satışı olarak da 2009-2019 yılında 10 bin baş olan satışı, 2020 yılında 21 bin başa, 2021 yılında da 24 bin başa çıkarmayı hedefliyoruz. 4 yerli saf ırk ile 7 tane yerli ırkla çalışıyoruz, üniversitelerle ıslah çalışmalarını burada gördüğünüz çeşitler üzerinden yapıyoruz. Bunlar Türkiye'nin çok önemli bir canlı hazinesi çünkü bunlar, 7 çeşit de dediğim gibi saf ırklar ve yerli ırklar.

Aynı zamanda, keçi sütüne olan son zamanlarda talep ve sağlık trendinde çok fazla ihtiyaç duyulmasıyla alakalı keçi sütü ve damızlık üretimi amacıyla keçi yetiştiriciliği yapıyoruz. Ceylânpınar İşletmemizde Halep ırkıyla 3.200 başlık bir hayvanımız var.

Bunun dışında üçüncü en önemli görevimiz gen kaynaklarının korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasıdır. Ankara tiftik keçisi, akbaş ve Kangal köpekleri, Asya ceylanı canlı olarak stokunu tuttuğumuz, geliştirdiğimiz ve son zamanlarda satışını da yaptığımız çeşitlerimiz. Burada gördüğünüz miktarlarda -keçide 1.500, Kangal'da 200 baş ve Asya ceylanı yetiştiriciliğinde de 800 başlık- bir stokumuz var elimizde canlı olarak.

Safkan Arap atçılığı, yedi yüz yıllık tarihçeye dayanan bizim yaptığımız çok önemli bir faaliyet. Bu anlamda, sadece Türkiye'de değil, dünyada da yüzde 33 payla, elimizdeki nüfusla -şu anda elimizde 1.250 baş var- çok önemli bir pastayı, payı elimizde bulunduruyoruz; dünyada lideriz, sadece Türkiye'de değil. Burada 2019 yılında at varlığımız 1.126 iken 2020 yılında 1.250, 2021 yılında da 1.455 gibi bir hedefimiz var. Sahalarda koşan atların yüzde 23'ü TİGEM kökenli ve burada dağıtılan ikramiyelerin yüzde 42'si yine TİGEM'in atlarından kaynaklanıyor. Satışlarımıza baktığımız zaman, 6 müzayedeye satışlarımızı gerçekleştiriyoruz. 2018 yılında 76 bin TL olan ortalama tay fiyatı 2020 yılında 136 bin TL'ye gelmiştir. Bu da bizim, kendimizi kalite olarak da her sene daha yukarıya çektiğimiz bir faaliyetimiz.

Bildiğiniz üzere, bundan on beş yıl önce TİGEM'in 20 tane küçük işletmesi uzun süreli kiraya verilmişti, otuz yıllığına. Toplam alanımız içerisindeki payı yüzde 9,2'ydi. Bu işletmelerimiz toplamda 921 milyon lira bir yatırım yaptılar. Bunları biz her yıl denetliyoruz, anlaşılmaya uygun üretimlerine devam ediyorlar. Aynı zamanda bu uzun süreli kiralık işletmeler 3.903 istihdamla faaliyetlerine devam ediyorlar.

Burada yatırımlarımızı görüyoruz. 2019 yılında 95 milyonluk bir yatırım yapmışken 2020 yılında -bu sene- 160 milyonluk bir yatırım, 2021 yılında 183 milyonluk bir yatırım ve işte, 186 ve 193 gibi, yıllar itibarıyla yatırımlarımızı artırarak devam ediyoruz. Şimdi, bu sene yaptığımız çok önemli yatırımlarımız... 2020 yılında 60 bin dekarlık bir alanı modern sulama tesislerine açtık. Yine, 23 bin dekarlık bir alan da hazır hâle getirildi, onun da açılışı çok kısa süre içerisinde yapılacak. Yani modern sulama tesislerinin toplamda 83 bin dekar olarak bu sene içerisinde açılışı yapılmış olacak. Biz aslında 2009 yılında 210 bin dekar olarak modern sulama tesislerine sahipken bunu 4'ün daha üstünde bir katla 939 bin dekara taşımış durumdayız, bu çok önemli bir gelişim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Genel Müdürüm, slayt sayısı kaçtı?

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN İŞIKGECE – 31'de bitiyor, 20'deyiz şu anda.

Damızlık koyun tesisi yatırımları da biz bu sene yaptık. 2019 yılında 23 tane Ceylânpınar'da, 3 tane Malya'da, 1 Ulaş'ta, 2 tane Altınova'da 29 tane tesisi hizmete açtık. Bunlar biner kapasiteli çok modern koyunculuk tesisleri, bunlar açıldı. Aynı zamanda 18 tane tesisin -yine biner kapasiteli- yatırımı yapılıyor. Yani 45 bin başlı koyun ağılı yatırımıyla -zaten bu sene 29 binlik kısmı bitti- önümüzdeki sene 18 binlik kısmını da bitirerek küçükbaş hayvancılığına çok önemli bir yatırım olarak yolumuza devam etmiş oluyoruz.

Yine, mekanizasyon bizim için çok önemli, Türkiye'nin en büyük mekanizasyon stokuna sahibiz. Bizim traktörlerimiz veya diğer makine ekipmanlarımızla ilgili yaptığımız yatırımlar 2019 yılında 24 adet, 2020 yılında da 127 adet traktör alımı gerçekleştirdik. Bunlardan 60 tanesini otomatik dümenleme

sistemiyle hayata geçiriyoruz. Bu makineleri aldık, bu makineler tarlada kendi kendine, çok daha rantabl ve insan hatalarını yapmadan ekim işlerine devam ediyorlar. Son iki yılda toplam 151 tane traktör ve ekipman alımı gerçekleştirdik.

Silo yatırımları bizim için son derece önemli. Mahsul kaybını yüzde 7 önlüyor bu silo yatırımları. 31 bin ton çelik silo yatırımı bitmiş oldu, Aralık 2020 yılında da bunlar hizmete açılacak, 4 tane işletmemiz de burada gördüğünüz kapasitelerinde.

Atlarımızla ilgili de Sultansuyu İşletmemizde 100 başlık bir at tavlası yatırımı yaptık, 2021 yılında bu yatırım da bitmiş olacak.

Önemli yatırımlarımızdan bir tanesi yüzde 100 yerli ve millî MİLGES Projemiz. Bunu biz TÜBİTAK ve TİGEM olarak gerçekleştirdik. Çok önemli bir güneş enerjisi sistemi bu, kurulu gücü 6 megavat. 112 dekar bir alanda, göz alabildiğince güneş enerjisi sistemleri kuruldu. Bunun açılışı çok yakında yapılacak yani bu ay yapılacak –aralık ayına girdik- aralık ayında yapılacak. Maliyetin yüzde 4’ünü TİGEM, yüzde 96’sını da TÜBİTAK karşıladı. Bu, oradaki, Ceylânpınar’daki elektrik kullanımımızı minimize etmek amacıyla büyük bir projenin başlangıcı.

Biz aynı zamanda, özel stok yönetim sistemleri olarak... Ciddi bir stokumuz var, ilaçta, yedek parçada; bunları son derece kontrollü olarak idare ediyoruz. Yani stok yönetimimizi bir sistem vasıtasıyla çok daha kontrollü yapıyoruz, bunu yapmaya başladık. Bütün büyük firmalarla yapılan sözleşmeleri standart hâle getirdik. Küçük küçük işletmelerle ihale yapmak yerine tek bir elden, merkezden ihale, bazı firmalarla da tek bir elden bayiler üstü koşullarla ve ödeme koşullarında avantajla, kendi alımlarımızı son derece rantabl hâle getirmek için elimizden geleni yaptık. Bir de aynı zamanda, kendi içimizdeki diğer finansal düzenlemeleri yaptık. Dediğim gibi, biz, stok sistemleriyle ilgili düzenlemeyi son derece otomatize ettik, ihaleleri de merkeze çektik ağırlıklı olarak.

İstihdamla ilgili önemli çalışmalarımız oldu. 2020 yılında 100 daimî, 496 geçici işçi alımı yapıldı. Bugün son işletmede mülakatlar yapıldı; yazılı, sözlü, pratik sınavlar yapıldı. Aynı zamanda, 145 teknik ve 40 idari memur alımı yapılacak. İç kontrol ve iç denetim sistemlerini hayata geçiriyoruz. 2021 yılı ortasında da bunlar yüzde 100 hayata geçmiş olacak.

Aynı zamanda, işimizi daha verimli yapmak, daha sertifikaya dayandırmak ve otokontrolü sağlamak amacıyla İyi Tarım Uygulamalarıyla ilgili sertifikasyon işlemlerine Karacabey işletmesinde başlıyoruz, daha sonra bu çalışmayı diğer işletmelere de çoklayacağız.

GLOBALGAP sertifikası, narenciye üretimimizde 2 işletmemizde var, Antalya ve Muğla’da; bunlar da bizim yaptığımız işi son derece kontrollü olarak yapmamızı sağlayan önemli uluslararası sertifikasyon sistemleri.

Ufak rakamlardan bahsedeceğim ve ondan sonra hemen bitirmiş olacağım. Kredi borcu olan bir kurumdu, kredi maliyetimiz hızla azalıyor, 2018 yılında 59 milyon TL olan kredi maliyeti, 32 milyon TL’lik bir tasarrufla 2019 yılında 27 milyon TL’ye düşürülmüştür. Ticari kredi kullanımı 2019 yılında, sene sonunda 250 milyonla bitmişken bu sene 195 milyonla bitirmiş olacağız. Ticari kredi maliyetine baktığımız zaman 2019 yılında 27,4 milyon olan maliyetimiz bu sene daha iyi bir finans yönetimiyle 16,8 milyona düşmüştür. Bizim planlarımız iki ya da üç yıl içerisinde kredi borcumuzu tamamen sıfırlamak şeklinde olacak.

Satış hasılatına da bir göz attığımız da; satış hasılatının 2019-2020 bitkisel üretim tarafında 607 milyon olan 2019 yılı cirosu, 943 milyona çıkmıştır; hayvansal üretimde de 2019 yılında 321 milyon TL olan ciro, 2020 yılında 400 milyon TL’ye çıkmıştır ve toplamda yüzde 45’lik bir artışla satış hasılatı son iki yılda artış gösterdi.

Kâr zarar durumuna bakacak olursak; bizim yaptığımız idari ve ekonomik tedbirler neticesinde 2017 yılında eksi 59 milyon TL zarar yapan kurum, 2018 yılında 9 milyon TL zarar, 2019 yılında 20,8 milyon TL kâr, 2020 yılında da 45 milyon TL kâr getireceğini bugünden tahmin ediyoruz.

Benim söyleyeceklerim bu kadar Sayın Başkanım.

Bu duygularla sözlerime son verirken KİT Komisyonu Başkan, Başkan Yardımcılarına ve üyelerine, Sayıştay Grup Başkanı ve Uzman Denetçilerine, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı temsilcilerine, Bakanlığımızın mensuplarına teşekkürlerimi arz eder, toplantımızın ülkemize ve milletimize hayırlar getirmesi dileğiyle saygılarımı sunarım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

Sayın Gündoğdu, geçmiş olsun, aramıza tekrar hoş geldiniz.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Sümer, size de geçmiş olsun, aramıza hoş geldiniz.

ORHAN SÜMER (Adana) – Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Orman Genel Müdürümüz de katıldı toplantıya, siz de hoş geldiniz.

ORMAN GENEL MÜDÜRÜ BEKİR KARACABEY – Hoş buldum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, şimdi, önerilerin görüşmelerine başlıyoruz.

Kurumun 2016 yılında gündemde kalan 1 öneri; 2017 yılı alt komisyon raporunda 3; 2018 yılı alt komisyon raporunda 3 öneri bulunmaktadır.

2016 yılı önerisi ile 2017 yılının 1 no.lu önerisi ve 2018 yılının 1 no.lu önerisi, 2017 yılının 2 no.lu önerisi ile 2018 yılının 2 no.lu önerisi aynı, benzer mahiyettedir. Bu sebeple, bu öneriler birlikte görüşülecektir.

Şimdi, 2016 yılının önerisi ile 2017 yılının 1 no.lu önerisi ve 2018 yılının 1 no.lu önerisi aynı mahiyette olduğundan birlikte görüşeceğiz.

Öneriyi okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – 1. Ceylânpınar Tarım İşletmesi arazileri üzerindeki işgallerin önlenmesi amacıyla çıkarılan ve 5543 sayılı İskân Kanunu'nun geçici 4'üncü maddesinin (2)'nci ve (4)'üncü fıkralarını değiştiren 29/5/2013 tarih ve 28661 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6486 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesi hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili sürecin titizlikle takip edilmesi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Cevabı alalım, buyurun.

Son durumu Sayın Genel Müdür...

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN IŞIKGECE – Bununla ilgili çalışmalarımızı devam ettiriyoruz Sayın Başkanım, Sayın milletvekillerim. Son olarak, biz bölgede tekrar bir sayım yaptık. Bu sayım sonuçlarına göre, 2007 yılında 672 olan aile sayısı şu anda 1.072'e çıkmış vaziyette; 2007 yılında nüfus 4.338'ken şu anda 9.922; işgal alanı 120 bin dekar, hayvan varlığı da 34.219'ken şu anda 53.444'tür. Bununla ilgili 3 Bakanlığımız -Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız, İçişleri Bakanlığımız ve bizim bakanlığımız- bakanlar düzeyinde toplantılar yapmakta. Aynı zamanda, biz bu hafta sonu bakanlarımızı da bölgemizde gezdirerek bundan sonraki yapılacak işlemlerle ilgili projelerimizi çalışma noktasındayız şu anda. Dolayısıyla, şu anda bu, bizim yaptığımız tarım işlerine ciddi miktarda engel bir durum teşkil ediyor. Hem hayvanlarımızın merada otlaması hem diğer hayvanlardan hastalık kapması hem de bizim bitkisel üretimimizin, ekilen bitkilerin şu an

üzerimizde araziyi kullanan diğer kişiler tarafından yenilmesi veya oradaki sulama sistemlerimize zarar getirmesiyle ilgili yıllık toplam 64 milyonluk bir zarar bütçesi çıkardık. Burada çözüme kavuşulmasıyla ilgili üst düzey toplantılarımıza devam ediyoruz; aynı zamanda bu konuyu Bakanlar Kurulunda da gündeme getirdik.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Orada sunum mu yaptınız?

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN IŞIKGECE – Evet, Bakanlar Kurulunda bu konuyu sunduk, bakanlarımızla birlikte hafta sonu -dediğim gibi- o ziyaretimizi gerçekleştirip bölgedeki durumu çok daha iyi anlayıp...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bu hafta sonu yani, önümüzdeki hafta...

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN IŞIKGECE – Bu hafta sonu, helikopterle gezileceği için eğer yağmur olmazsa 4’ünde bir plan yaptık ve bu geziden sonra da daha somut bir şeyler ortaya çıkarıp hareket etmeyle ilgili sonuçlarımızı elde etmiş olacağız.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

Öneri üzerinde söz almak isteyen...

Buyurun Atıla Bey.

ATILA SERTEL (İzmir) – TİGEM’in Genel Müdürü Ayşe Ayşin Işıkgöce’ye sunumu için teşekkür ediyorum.

Biz KİT’lerde genel müdür düzeyinde sadece Halk Bankasının bir yan şirketinde kadın gördük. Geçmişte birlikte çalıştığımız bir hanımefendi arkadaşımız, kadın arkadaşımız vardı, görevden ayrıldı, bir de siz varınız. Dileğim ve isteğim odur ki Türkiye Cumhuriyeti’nde hem yarı nüfusa sahip hem eğitim konusunda hiçbir eksikliği olmayan sizin gibi kadınlarımızın bizim için böyle çok önemli kurumların başında görev görmesidir. Bu temenniyi sözlerime başlıyorum.

Şimdi, tabii, burada bir işgal var. Bu işgal çok uzun yıllardır sürüyor ve Türkiye’nin başka bir yerinde böyle bir işgal söz konusu olsa yani Ceylânpınar dışında başka bir yerde bir işgal olsa, herhâlde çoktan çıkarılırdı. Yani maden için toprakları veriyor iktidar, orada köylüler diyor ki: “Buradan maden çıkarmayın.” Oraya gittiklerinde Jandarma ve polis dayığına ve müthiş bir çevirmeyle... Birçok yerde, Karadeniz’de HES’lerde, Kaz Dağları’nda madende, bütün köylerde, orman köylerinde bu tip yapılar gündeme geldiğinde Jandarma ve polis bu olayı önüyor ve zorla da olsa maden ruhsatları çalışmaya başlatılıyor. Fakat Ceylânpınar’da 2007 yılında 672 aile varken -sizin de söylediğiniz gibi- 2020 yılında aile sayısı 1.072’ye çıkıyor yani göçer aileler orada daha da işgali fazlalaştırıyorlar. Nüfus da sizin söylediğinize göre 3 binden 9.922’ye çıkıyor.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN IŞIKGECE – 4.338’den 9.922’ye.

ATILA SERTEL (İzmir) – Pardon, 4.338’den... Neyse, yani 2 katından fazla artıyor ve 254 bin dekar işgal altında, diyorsunuz.

Şimdi, bunun yarattığı sıkıntılar elbette var, onu da biz görüyoruz. Hastalık açısından TİGEM’e büyük zarar veriyor çünkü bulaşı oluyor ve ayrıca benim tespit ettiğime göre buğday tarlalarında yangın çıkıyor TİGEM’in. Sık sık kablolar çalınıyor. Büyükbaş hayvanlara tarihi geçmiş aşı yapıldığı ve çok sayıda çalışanın işten atıldığı, sürgün edildiği falan da söyleniyor ama ayrıca kuyu sayısının 300’den 2 bine çıktığı hâlde güvenlik görevlisi sayısının 164’te kaldığı söyleniyor. Yani orada bir güven sorunu da var. Yani hırsızlık olaylarının artması ve bu işgale yol açan noktalarda sanıyorum TİGEM’in de bir sorumluluğu var güvenlik açısından.

Yine, işletme sınırları içerisinde üç yıl önce bir kenevir dikimi hadisesi de oluyor bu göçer aileler tarafından. Bu iddialara, bilmiyorum, ne diyorsunuz ama asıl önemli olan brusella hastalığının yaygın olduğu iddiasıdır. Bunu da siz konuşmanızda kısmen kabul ettiniz zaten.

Ben şunu sorayım: Son üç yılda sizin hangi işletmelerinizde salgın yaşandı? Ceylânpınar'da bu salgın ne kadar?

Ölen hayvan sayısı ya da hastalıklı hayvanların ne yapıldığına ilişkin de bazı sorular var kafada. Mesela buna ilişkin bir iddia daha ortaya atılmıştı ki ben öyle olacağını düşünmüyorum ama eğer öyle bir şey varsa gerçekten çok üzülürüz. Brusella salgınından sonra hastalıklı etlerin birtakım kişiler tarafından Türk Silahlı Kuvvetlerine satıldığı iddiası var. Buna katılır mısınız katılmaz mısınız bilmiyorum.

Ceylânpınar'la ilgili, ayrıca, İstanbul Milletvekilimiz Mahmut Tanal bir soru önergesi vermişti. O soru önergesinde şunu söylemişti: Kadrolu işçilere siz kahvaltı veriyormuşsunuz, taşeron işçilere vermiyormuşsunuz. Doğru mu değil mi bilmiyorum yani kadrolu işçilerle taşeronlar arasında böyle bir ayrım söz konusu mu bilmiyorum ama bunu soruyorum. Ceylânpınar'da kurumda kadrolu olarak çalışan insan sayısını verirsiniz, taşeron olarak çalışan insan sayısı da bilinirse ve taşeronların kadroya geçme noktasında bir çalışmanız varsa o konuda da sizden bilgi rica ediyorum.

Bu, Ceylânpınar'la ilgili kısım. İster sözlü ister yazılı olarak verebilirsiniz ama yazılı olarak ayrıntılı bir biçimde söylediklerime yanıt verirsiniz en azından hem Komisyon çalışmalarının içerisindeki raporlara girer hem de diğer arkadaşlarımız da o konuda bilgi sahibi olur.

Çalışmalarınızda başarılar diliyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Sertel.

Buyurun Sayın Öztürk.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Teşekkür ederim.

Öncelikle alt komisyonda da değinmiştik. Sayın Genel Müdürümüzün özel sektörden gelmesinin verdiği avantajı bugün sunumunda da bizzat sonuçlardan görebiliyoruz, o konuda da kendisini takdir ediyoruz çünkü 2017 ve 2018'de zararda olan bir kurum bugün itibarıyla kâra geçmiş görünüyor. Tabii, bu yeterli mi, değil mi; bu, ayrıca değerlendirilmesi gereken bir husus.

Şimdi, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2018 yılı raporunda “diğer öneri ve tavsiyeler, cevaplar” kısmında yer alan bulgu 5'te “tohumluk, damızlık ve diğer ürün satışlarından kaynaklanan gerçek ve tüzel kişilerden alacaklarının tahsili” önerisi yer almakta ve kuruluşunuz da cevabında, gerçek ve tüzel kişiliklerden alacaklarınızın zamanında tahsilinin hassasiyetle takip edilmekte olduğunu söyledi. Biz şu anda TİGEM'in 2017-2018 Sayıştay denetim raporlarını görüşüyoruz. Doğal olarak veriler de geçmişe yansıtıyor. Günümüz itibarıyla TİGEM'in gerçek ve tüzel kişilerden alacak toplamı ne kadar kaldı? 2018-2020 yılları arasında alacağın ne kadarlık kısmını tahsil edebildiniz? Bir de bu bulgu doğrultusunda TİGEM'in bazı alacaklarını tahsil etmesinin mümkün olmadığını, hatta alacak yerine tazminat ödemek zorunda kalacağınızı CİMER'e yansıyan bir vatandaş şikâyeti üzerinden anlatmak istiyorum.

Samsun Havza ilçesine bağlı Mesudiye köyünde hayvancılık yapan bir vatandaşımız TİGEM'in Karacabey Tarım İşletmesinden Mayıs 2018'de süt hayvancılığı yapmak üzerine 18 adet gebe simmental düve almış ancak on beş gün sonra aldığı gebe düvelerden 12 tanesi ölü doğum yapmış ve yapılan analizlerde hayvanların brusella hastalığı olduğu tespit edilmiş. Kuruluşunuz ilk olarak hayvanların satıldığına dair sağlıklı olduğunu iddia etmiş ancak vatandaş işin peşini bırakmayarak Ankara-Samsun arasında mekik dokumuş ve her defasında hayvanların hasta olduğunu ispat etmiş. Bu aşamaya kadar

TİGEM sadece “Biz, sağlıklı hayvan verdik.” savunmasını yaparken olayın CİMER’e de yansımaları üzerine hayvanlardan kan örneği almaya razı olup vatandaşın zararını pazarlıkla ödemeye yanaşmış, hastalıklı hayvanları da Sivas’taki Et ve Süt Kurumu Kombinasında kesime göndermiş. Fakat işin ilginç kısmı burada başlıyor. Vatandaş yine işin peşini bırakmıyor, hayvanların sağlıklı olduğuna dair TİGEM tarafından kendisine gönderilen listedeki hayvanların kulak küpelerini Bakanlığın “HaySag” isimli mobil uygulamasında teker teker sorguluyor. TİGEM’in: “Aşıları tam, sağlık hayvanlar.” diye gönderdiği listedeki hayvanların birçoğunun, hatta işletmedeki hayvanların bile zorunlu kesime gönderildiği ortaya çıkıyor, daha sonra konuyu Tarım Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına iletiyor.

Sorum şu: Bu konuyla ilgili müfettişlerin hazırladığı rapor sonuçlanmış mıdır, sonuçlandıysa vatandaşa satılan hastalıklı hayvanlar nedeniyle TİGEM ne kadar alacağından vazgeçmiş ve ne kadar tazminat ödemek zorunda kalmıştır? Ayrıca, bulgu 7’de TİGEM’in finansman sıkıntısı nedeniyle ticari banka kredisi kullandığı Sayıştay raporunda yer almıştır. Kuruluşunuzun bu öneriyi “Mevcut stoklar hızla nakde çevrilerek yabancı kaynak kullanımı azaltılırken bir yandan da esas faaliyetlerin aksamasına meydan vermeden, azami tasarruf yapmaya gayret ettiği.” cevabı verilmiş. Yine cevabınız içerisinde, 2018’de 59 milyon lira olan finansman giderleriniz, 2019’da 27 milyona -biraz önce de söylediğiniz gibi- 2020’de de 18 milyon civarına indirildiğinin başarısından bahsetmişsiniz, tebrik ediyoruz. Tasarrufla ilgili borcu yarı yarıya indirdiğinize göre TİGEM’de yıllardır israf edilen kaynaklar neler? Nelerden tasarruf ettiniz dolayısıyla, bu borçları bu şekilde indirme yoluna gidebildiniz? Tabii, bir yandan da kuruluşunuzda makam aracı olarak kullanılmak üzere 2020 model Mercedes Vito araç da tasarruf kapsamında mı kiralandı? Bu araçlara ne kadar ödeme yaptınız? Kiraladığınız bu araçlar dışında, 2020 yılında kaç araç kiralaması yaptınız?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Öztürk, Sayın Vekilim, ben bu öneriyle ilgili size söz vermiştim ama siz...

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – En sonunda öneriyle ilgili de görüşümü bildirip bütünü, hepsini de söyleyeyim diye düşündüm.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki peki.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Ayrıca, sosyal medya hesabınızdan yaptığınız bir açıklamada “Karacabey Tarım İşletmeniz de kombine verimli bir ırk olan simmental ve sütçü kapasiteye de sahip olan siyah alaca ırkıyla ilgili üstün vasıflı damızlık yetiştiriciliğimizi sürdürüyor, ülkemiz için de en iyisini üretmeye çaba harcıyoruz.” ifadelerini kullanmıştınız. Takip ettiğimiz kadarıyla TİGEM’e bağlı kuruluşlarda brusella, tüberküloz ve üç gün hastalığı görülürken en çok zarar bruselladan dolayı yaşanmış son üç yılda 4.052 hayvan, hayvan hastalıklarından dolayı ya telef olmuş ya da zorunlu kesime gitmiştir ve bu zorunlu kesime giden hayvanların 2.027 tanesi yani yarısı TİGEM’in Karacabey Tarım İşletmelerinde tespit edilmiş. Bu konuyla ilgilide iki soru sormak istiyorum: İlki, TİGEM’in Karacabey İşletmelerinden son üç yılda hayvan hastalıkları dolayısıyla zorunlu kesime giden hayvan sayısı kaçtır? Karacabey işletmemiz brusellada rekor kırarken, siz sosyal medyada bu işletmeyi öven bir paylaşımda bulunuyorsunuz. İkinci sorum da işletme çalışanları size Karacabey hakkında yanlış bir bilgilendirme mi yapıyor, yoksa siz bu işletmeyi temize çıkarmak için böyle bir mesaj atma ihtiyacı mı hissettiniz?

Biraz önce de Ceylânpınar’daki göçer vatandaşlarımızla ilgili bahsettiğimiz konuya gelecek olursak bununla ilgili daha önceden İçişleri Bakanlığı ve Çevre Şehircilik Bakanlığıyla aynı zamanda Urfa Valiliği tarafından da buralardan çıkarmayla ilgili süreci neredeyse iki yıldır konuşuyoruz burada. Bununla ilgili ne safhaya geldiniz? Yani nedense bu Komisyon toplantıları zamanına yakın görüşmeler yapacağı hep söyleniyor ama bugünün Komisyon toplantısı bittiğinde bir sene sonraki Komisyon

toplantısında da yine “Önümüzdeki bir ay içinde tekrar yeni bir görüşme yapacağız.” şeklinde geçiştirme cevaplarla konu kapatılıyor gibi geliyor. Çünkü yıllardır artık bu konu özellikle TİGEM için bir kangren hâline geldi. Oradaki vatandaşların da sayısının çoğalmasının sebebini dışarıdan yeni bir göçer aldığından ziyade, 2007’den bu yana o bölgedeki insanların da nüfus çoğalma oranını da hesap edersek aile içinden yeni aileler çıkıyor, dolayısıyla nüfusun artışı bundan da kaynaklanabilir. Ama bir yandan orada hem işgalci pozisyonuna düşüp hem de bir yandan bahsettiğiniz gibi hayvancılıkla ilgili hastalıkların sürekli orada yansımalarının sebebi de bu olabilir.

Bir de o bölgede bildiğim kadarıyla Antep fıstığı çalışmalarınız var, sunuda da hiç değinmemişsiniz. Antep fıstığıyla ilgili özellikle yıl içinde bazen fiyatlarda çok aşırı yükselmeler vesaire söz konusu olduğunda “TİGEM, bu konuyu, en azından fiyat dengeleme mekanizması olarak piyasaya girip piyasada bu konuda fayda sağlayabilir mi?” diye de merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ben teşekkür ediyorum Sayın Öztürk.

Sayın Genel Müdürüm, sadece bu öneriyle ilgili yanıtı verin, diğer sorulan sorularda geneli üzerindeki görüşmeler esnasında yazılı veya sözlü cevap verebilirsiniz.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN IŞIKGECE – “Son bir yılda neler yaptık?” diye bakıldığında göçer konusuyla ilgili, biz, 3 tane Bakanlığımızın; İçişleri, Çevre ve Şehircilik, Tarım ve Orman Bakanlığımızın Bakanları ve alt komisyon çalışanlarıyla birlikte 2 tane toplantı yaptık. Bizatihi 3 Bakanlığımızın olduğu 2 toplantı yaptık. Daha sonra alt komisyon, bir küçük komisyonla bölgeye gidip biraz önce saydığım rakamları ortaya çıkardı, bire bir tekrar sayım yaptı bölgede. Daha sonra konuyu Bakanlar Kuruluna taşındık. Bakanlar Kurulunda da konu konuşulduktan sonra bölgeyi gözle görüp yerinde ziyaret etmenin, orada yapılacak olan projeyle alakalı çok daha verimli olacağını düşündüğümüzden dolayı bu ziyareti aslında geçen cuma yapacaktık ama bölgede yağmur yağdı -alan çok büyük çünkü helikopterle gezmek durumundasınız- yapamadığımız için bu cumaya bıraktık. Bu cuma da hava durumunu takip ediyoruz. Bir sene içerisinde yaptıklarımız bunlar.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

Sizin yönetiminiz döneminde inşallah bu konuyu çözersiniz.

Evet, Sayıştayın öneriyle ilgili görüşünü alalım.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Başkanım, 6486 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesi hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili çalışmalar devam ettiğinden önerinin izlemeye kalmasını arz ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki.

Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2017 yılının 2 no.lu önerisi ile 2018 yılının 2 no.lu önerisi benzer mahiyette olduğundan birlikte görüşeceğiz.

Daha kapsamlı olan 2018 yılı önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – 2. Teşekkürün zarardan kurtulması ve piyasa şartlarında rekabet edebilmesi bakımından 5488 sayılı Tarım Kanunu’nun 19’uncu maddesi gereği her yıl uygulamaya konulan tarımsal destekleme ödemelerinden faydalandırılması için ilgili merciler nezdinde başlatılan girişimlerin sürdürülmesi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Sayın Genel Müdür.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN IŞIKGECE – Tarım Kanunu’nda herhangi bir engel olmamasına rağmen her yıl için çıkarılan kararnamelerde, tarımsal desteklemelerden kamu kurum ve kuruluşlarının yararlanamayacağı belirtilmektedir. Bu kapsamda, geçmiş yıllarda TİGEM hiçbir tarımsal destekleme ödemelerinden yararlanamamıştır. TİGEM’in tarımsal desteklerden yararlandırılması konusunda geçmiş yıllarda Bakanlığımız nezdinde gerekli girişimlerde bulunulmuş, en son Bakanımıza gönderilen 26/11/2018 tarihli yazımızda TİGEM’in 2019 yılı destekleme ödemelerinden yararlanması talep edilmiştir.

Bakanlığımızdan alınan 10/12/2018 tarihli cevabi yazıda, tarımsal desteklemelerin gerçek ve tüzel kişilerin desteklenmesi amacıyla uygulandığı ve finansmanının kamu bütçesinden karşılandığı, TİGEM’in de bir devlet teşekkülü olması ve faaliyetlerinde kamu kaynaklarını kullandığı belirtilerek TİGEM’in söz konusu tarımsal destekleme ödemelerinden yararlanmasının uygun olmayacağı ifade edilmiştir. Tarımsal destekleme ödemelerinden yararlandırılması durumunda TİGEM tarafından tarım sektörünün en önemli girdilerinden olan sertifikalı tohum ve üstün vasıflı damızlık üretim maliyetleri düşürülerek piyasaya daha uygun fiyatla arz edilmesi sağlanacak, ülkemiz tarım sektörüne sunduğu hizmetlerde etkinliğin artırılması için ihtiyaç duyulan altyapı yatırımları öz kaynaklardan finanse edilebilecek, serbest piyasa koşullarında gerçek kârlılığı belirlenerek sektör içerisinde performansı gerçekçi olarak ölçülebilecek ve ülkemizde sertifikalı tohum ve damızlık piyasa fiyatlarının belirlenmesinde etkin rol alması sağlanacaktır.

Arz ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Genel Müdürüm, burada bir şey sormak istiyorum, öğrenmek istiyorum: Eğer destek alsanız, yılda toplam ne kadar alacaksınız? Tarım Bakanlığı...

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN IŞIKGECE – 200 milyon civarında -yaptığımız şu anki faaliyetlere göre hesaplamamız- olacak. Kredi borcumuzu da 195 milyonla kapatacağız bu sene.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

Öneri üzerinde söz almak isteyen var mı?

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Sayın Sertel.

ATİLA SERTEL (İzmir) – TİGEM çok önemli bir kuruluş ve Türk tarımında da gerçekten başarıya ulaştıkça Türkiye’deki tarımın gelişeceği ve tarıma katkı koyacağı şüphesiz. Ayrıca, hem hayvan neslinin ıslahı hem yeni cinslerin ve yeni yapının yetiştirilmesi açısından, ıslah edilmiş yapının da yetiştirilmesi açısından çok önemli bir kuruluş.

Şimdi, burada TİGEM’in üreticiliği teşvik edilecekse kamu kaynaklarını kullanan ve özel sektöre, diğer kesime destek veren Bakanlığın TİGEM’e bu konuda açık olması lazım gelir diye düşünüyorum çünkü TİGEM bir ayrıcalık da istemiyor burada, yaptığı faaliyet nedeniyle bir destek istiyor. Bu faaliyetlerinde kamu kaynakları kullanılarak tarımsal destekleme ödemelerinden yararlanmasının uygun olmayacağını söylemek bence doğru bir durum değildir. Üstün vasıflı damızlık -üretim maliyetlerini de düşürerek- yetiştirmesi ve piyasaya uygun fiyatlarla arz etmesi bile Türk tarımının gelişmesine katkı koyacak bir durumdur. Bunu Tarım Bakanlığının düşünmesi lazım, tekrar bir revize etmesi lazım düşüncesini. Yani, şimdi, dışarıdaki yararlanıyor devletin imkânlarından; işte “Biz destek veriyoruz diğer kesimlere. Kamu bütçesi olduğu için, siz de kamunun içinde olduğunuz için size destek

vermiyoruz.” diyor. Bence bu doğru bir yaklaşım tarzı değil diye düşünüyorum. Bu konuda Bakanlığın -Sayın Tarım Bakan Yardımcısı da burada- Sayın Bakanın da bunu tekrar düşünmesi ve TİGEM’e destek verilmesi noktasında görüşlerimi belirtiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Kaya, buyurun.

AHMET KAYA (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bütün heyeti saygıyla selamlıyorum.

TİGEM’in tarımsal desteklerden yararlandırılmadığı Sayıştay raporuna da yansımıştı, nedeni ise “devlet teşekkülü olması sebebiyle tarımsal destekten yararlanmasının uygun olmayacağı” şeklinde açıklanmıştı. TİGEM’in destek kapsamı dışında bırakılması sektörde kurum aleyhine haksız rekabet oluşmasına yol açmıyor mu? Milletvekilleri olarak bu konuda aslında hepimizin inisiyatif alması ve bu kritik meselede çözüme katkı vermesi gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, ülkemiz için TİGEM kadar önemli bir kurum -az önce okundu burada, cevap kısmında- özellikle bu pandemi sürecinde; üretimin, tarımın, hayvancılığın bu kadar kıymetli hâle geldiği bu süreçte bu tarımsal kredilerden neden faydalandırılmıyor? Yani bu desteklerden faydalandırılmaması rekabet gücünü elinden alıyorsa, bu anlamda, milletvekilleri olarak bizlerin bir inisiyatif alması ve çözüme katkı vermesi gerektiği kanaatindeyim. Bakanlık yetkilisi Sayın Bakan Yardımcımız da burada. Yani tarım kadar, üretim kadar, hayvancılık kadar özellikle bu pandemi döneminde hiçbir alanın ülke için, millet için önemli olmadığı gerçeğini hepimiz kavramış durumdayız; o hâlde, üretim maliyetlerini düşürecek olan, sertifikalı hububat ve yem bitkisi tohumlarını üretme maliyetlerini düşürecek olan, sebze tohumculuğu konusunda maliyetleri düşürecek olan, kenevir üretiminde maliyetleri düşürecek olan, üstün vasıflı damızlık üretimi konusunda maliyetleri düşürecek olan bir kurum bu desteklerden neden mahrum bırakılıyor? Bu noktada her birimizin elimizi vicdanımıza koyup -bu millî bir hassasiyet konusu bence- bu konuda gerekeni yapmamız gerektiğini hatırlatıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Kaya.

Sayın Karakaya, buyurun.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, toplantının kurum ve ülkemiz için hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Ben, öncelikle, tabii, böyle bir tarımsal destekle alakalı olarak kurumun da bu konuda talepte bulunmasını son derece normal karşılıyorum, onu belirtiyim çünkü doğal olarak kurum yöneticileri tabii ki kaynaklarını artırmak için her imkânı değerlendirecekler. Ancak müsaade ederseniz... Bu konu TİGEM’in geçmişten beri hep talep ettiği, eleştirdiği bir konu ancak haklı gibi görünse de bu kadar eleştiri konusu olabilecek bir durum da değil çünkü TİGEM sonuçta devletin bir işletmesidir; TİGEM’in patronu, sermayedarı hazine dir. Kâr da etse devlete, zarar da etse devlete ama buradaki asıl amaç ne kâr ne zarar; kendisine verilen ana statüsündeki işlevleri yerine getirmek.

AHMET KAYA (Trabzon) – Maliyetlerin düşürülmesinden bahsediyoruz.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Efendim, ben bir şey anlatıyorum, bir şey söylüyorum. Dinledim, yani, ne alakası var?

Sayın Genel Müdür sunumunda o işlevlerle ilgili çok güzel şeyler söyledi. Tabii ki KİT’lerin bir başka özelliği de kaynaklarını kendileri bulacak, borçlanacaklar. Nitekim, şimdi, bilançoyu gelmeden inceledim; borçlanıyor, borç alıyor, borcu ödüyor, dolayısıyla bir ticari işletme esaslarına göre çalışıyor. Yani bu anlamda, tarımsal desteklerin bütçede ayrılan bir payı var. Eğer şunu istiyorsak, “Bu tarımsal

desteklerden yani Türk çiftçisine ayrılmış olan paydan devlet de kendisine verdiğini tekrar öbür eliyle alsın, bu tarafa aktarsın.” diyorsak bunu da açık açık söylememiz lazım. Dolayısıyla, patron devlettir. Kaynak ihtiyacı varsa yatırımlarla ilgili -biraz önceki, maliyet düşürme maksatlı olarak söyleyeceğimiz- o zaman sermaye artırımı isteyelim yani buradan istenecekse ya da bir destek verilecekse, Tarım Bakanlığına bir şey denilecekse, bir talepte bulunulacaksa... Bugün, TİGEM’in şu andaki sahip olduğu ödenmiş sermayesi yaptıklarını, yapacaklarını, faaliyetlerini tam olarak karşılamakta yetersiz kalıyor. Yabancı kaynaktan yeterince faydalanılıyor. Finansal kaldıraç anlamında daha fazla borçlanma imkânı finansal saikler açısından mümkün olmadığından; öyleyse sermaye artırımı yapılsın, devlet sermayesini artırsın, bu faaliyetler de yapılsın.

Tarımsal destekler tamamen farklı bir olay. Dolayısıyla, elbette burada tarımsal faaliyetler yapılıyor -çiftçiler gibi- ama bu tarımsal destek tamamen çiftçilere yönelik olarak bütçeden ayrılan bir paydır. Yani “Bu paya illa TİGEM de ortak olsun.” dersek bir dahaki döneme de şöyle eleştiririz “Devlet bir taraftan veriyor, öbür taraftan da alıyor.” noktasına gelir. Doğru yaklaşımın ben bu olduğuna inanıyorum; ben bunu söylemek istedim, başka bir gayem de yok.

Çok teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Karakaya.

Buyurun Sayın Öztürk.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Mevlüt Bey’in yaklaşımı daha doğru oldu aslında.

Şimdi, buradaki, Sayın Genel Müdürün bahsettiği 195 milyar civarındaki dış kaynak borcu yani bankalardan alınan borç...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – “Milyon” Sayın Öztürk.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – “Milyon” özür dilerim.

Burada bir de bu yılki, daha önceki yıllarda daha fazla olmasına rağmen sadece bu yılki 18 milyon civarında da bir faiz giderinden bahsediyoruz. Dolayısıyla, burada bir sefere mahsus bile olsa 200 milyon civarındaki bir kaynakla artık en azından her yıl 18 milyon civarındaki bir giderin ortadan kalkmasına, kurumun daha fazla gelir sağlamasına, aynı zamanda maliyetlerin de düşmesine, hatta belki de imkân olmadığı için daha fazla yatırım yapabileceği tohumluk, fidancılık ve damızlıkla ilgili çalışmalarına daha rahat kaynak bulabileceği için daha faydalı işler yapabileceğine kanaat getiriyoruz. Bu anlamda, en azından Tarım Bakanlığı bütçesinde -tabii ki bu yılki bütçe bir şekilde tahmini bütçe olarak hazırlandı- ama önümüzdeki yıllarda bir sefere mahsus da olsa öz sermayenin artırılmasıyla bu sorunun giderilmesi gerektiği kanaatindeyim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ederim Sayın Öztürk.

Sayın Genel Müdürüm, yanıt için sözü size veriyorum.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN IŞIKGECE – Yani değişik fikirler var ve biz bu konuda talebinizi yeniliyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – “Takdir Komisyonun.” diyorsunuz yani.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN IŞIKGECE – Evet.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

Öneriyle ilgili Sayıştayın görüşünü alalım.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, bizim görüşümüz de “Takdir Komisyonumuzun.”

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Önerinin gündemden çıkarılmasını oylarınıza sunuyorum.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Olur mu Başkanım? Destekleme ödemeleri sonuçlanmamış.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Yani TİGEM hep vardı, TİGEM’i gözden çıkarıyorsunuz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama sonuçlanmış zaten.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Destek ödemeleri, Destek Kanunu’na aykırı.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Önerinin gündemden çıkarılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Sermaye artırımıyla ilgili şey yapılabilir.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ne oldu şimdi? Gündemden çıktı mı bu?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Tebrik ederiz. Ne biçim tarımı destekleme bu ya!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – 2017 yılının 3 no.lu genel önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - 2017 yılı Sayıştay Denetim Raporunda yer alan diğer bulgu ve önerilerin de yerine getirilmesi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN IŞIKGECE – 2017-2018 Sayıştay Denetim Raporlarında yer alan diğer bulgu ve önerilerin yerine getirilmesinde azami itina gösterilmektedir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ederim.

Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın üyeler, diğer bulgu ve önerilerden görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı? Yok.

Böylelikle 2017 yılı önerilerinin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi 2018 yılı önerilerinin görüşülmesine başlıyoruz.

Kurumun 2018 yılına ait 1 ve 2 no.lu önerilerini görüşmüştük. Bu nedenle 2018 yılının 3 no.lu genel önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - 2018 yılı Sayıştay Denetim Raporunda yer alan diğer bulgu ve önerilerin de yerine getirilmesi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN IŞIKGECE – Sayıştay Denetim Raporlarında yer alan diğer bulgu ve önerilerin yerine getirilmesine azami itina gösterilecektir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın üyeler, diğer bulgu ve önerilerden görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı? Yok.

Önerilerin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi geneli üzerindeki görüşmelere geçiyoruz.

Sayın Genel Müdürüm, sayın üyelerimizce sorulan sorulardan yazılı olarak yanıt verilmesini gerektiren konularla ilgili yanıtlarınızı tutanakların Türkiye Büyük Millet Meclisi web sayfasında yayımlanmasından itibaren on beş gün içinde bütün üyelerimize, Komisyon Başkanlığımız aracılığıyla iletebilirsiniz.

Şimdi geneli üzerinde söz almak isteyen üyelerimize söz vereceğim.

Değerli üyeler, ancak bu sözü bir kere vereceğim, lütfen söz sırası geldiğinde zamanımızı etkili kullanmak adına bütün konuşmanızı yapmanızı istiyorum.

Buyurun Sayın Sertel.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Öncelikle bu TİGEM’in, teşekkülün zarardan kurtulması ve Sayın Genel Müdürün çok açıklıkla beyan ettiği geçmişten gelen ve faiz borcunu kapatmaya yönelik destek istemesinin, TİGEM’in de üretim içerisinde bulunmasından kaynaklanan ve Sayın Genel Müdürün verdiği cevaplarda “Tarım sektörünün en önemli girdilerinden olan sertifikalı tohum ve üstün vasıflı damızlık üretim maliyetleri düşürülerek piyasaya daha uygun fiyatlarla arz edilmesi sağlanacak, ülkemiz tarım sektörüne sunduğu hizmetlerde etkinliğin artırılması için duyulan altyapı yatırımları, öz kaynaklar finanse edilebilecek, serbest piyasa koşullarında gerçek kârlılığı belirlenerek sektör içerisinde performansı gerçekçi olarak ölçülebilecek ve ülkemizde sertifikalı tohum ve damızlık piyasa fiyatlarının belirlenmesinde etkin rol üstlenecek.” demesine rağmen bu öneri gündemden çıkarıldı. TİGEM’in söz bu konusu tarımsal destekleme ödemelerinden yararlanmasının uygun olmayacağına ilişkin konuda Ahmet Kaya arkadaşımızla beraber görüş belirttik; Sayın Mevlüt Bey de, Yasin Bey de sermaye artırımından söz ettiler. KİT Komisyonunun işi değil sermaye artırımını. Bu konuda yetkili bakanlıklar ve onlar sorumlu. Yani KİT Komisyonu bu konuda bir öneri getirir mi, getirmez mi? Getirebilir ama bu önerinin de bir hükmü yoktur çünkü bakanlıklar bunu uygun görür, görmez; o konuda yetki kendilerindir. Ama -bir an önce- TİGEM’in geçmişte yaptığı zarar nedeniyle faiz sarmalına düşmesinin getirdiği zorluk ortadayken TİGEM’e niye oylarınızla destek vermediniz, niye izlemede bırakmadınız? Bunu anladım, bunu özellikle söylüyorum.

Şimdi, Sayın Genel Müdürün çabaları ve uğraşları noktasında, son dönemde TİGEM’in çıkışlarındaki zararların önlenmesine yönelik faaliyetlerinde şahsen beni ve arkadaşlarımı memnun ettiğini ve KİT’lerin aslında çok kâr etmese de üreticiye destek veren, ülkeye yararlı işler yapan ama bunları yaparken de har vurup harman savurmayan bir yapı içerisinde olması da çok önemli. Ama “Kaynağı nereye harcayacağız, kaynağı nereye yönelteceğiz?” noktasında bu ülkede yaşanan sıkıntılar var. Birine 10 milyonluk makam arabası da verebiliyorsunuz bu ülkede, TİGEM gibi bir kuruluşa böyle kredi desteğini verip “Gel kardeşim, sen faizden kurtul.” demiyoruz; böyle bir ülkeyiz biz. Bunu anlamak mümkün değil. Yani kaynaklar nasıl değerlendiriliyor, nasıl çarçur ediliyor? Bu ülkede hep beraber yaşıyoruz ama beni asıl üzen, arkadaşlarımı asıl üzen durum şudur: Biz KİT’lerde, komisyonlarda özellikle eleştirilerimizi yaparken bile “Yapıcı olsun ve daha iyiye nasıl gider?” diye düşünen, okuyan, araştıran insanlarız ve o noktada da beraber yaşadığımız bu ülkemizde “Eleştirilerimize de acaba nasıl katkı koyarız?” onu da düşünüyoruz. Ama bizim hazmedemediğimiz tek nokta şudur: Çarçur, israf, KİT’i yönetiyormuş gibi yapıp cebini dolduran insanlar falan olduğu zaman, tabii, insan hâliyle sert eleştiriler de yöneltebiliyor. Ben size gerçekten teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm. Başında da söylemiştim, kadınların elinin değdiği kurumların çoğalmasını temenni ediyorum.

Bazı sorularım var, o soruların yanıtlarını da Komisyon üyelerimize yazılı olarak verirseniz çok memnun olurum. Öncelikle sunumunuzda benim dikkatimi çeken iki husus vardı: Biri, 2019 yılında 12 milyon dolarlık sertifikalı hububat tohumu ihraç ettiğinizi belirtmiştiniz yazılı sunumda. 2020 yılı ihracat rakamları ne oldu? Hangi ülkeye hangi ürün ihraç edildi? Bunları bana yazılı olarak verirseniz memnun olurum. TİGEM olarak ithal ettiğiniz ve sonrasında kendinizin üretmeye başladığı tarım ürünleri var mı, varsa hangi ürünleri biz hangi ülkelerden ithal ediyoruz? İthalat için 2019 ve 2020 yılında ne kadar ödeme yaptık ülke olarak, TİGEM olarak? Sunumunuzda alımlarda doğrudan temin yöntemine geçtiğinizi belirtiniz. Neden ihale yönteminden vazgeçtiniz? Yani bunu da merak

ediyorum, yazılı sunumdan okuduğum kadarıyla ondan çok söz etmediniz çünkü dijital ortama bağlı olarak konuştunuz. Son iki yılda doğrudan temin yöntemiyle alımı gerçekleşen ürünler nedir? Bu ürünler için ne kadar ödeme yapılmıştır? Yine, bir personel alımından söz ettiniz sunumuzda. Memur statüsünde, 145 teknik ve 40 idari olmak üzere, 185 personel alacağımızı belirtmiştiniz, zaten herhâlde son aşamaya geldi, son sınav aşamasına gelmişti. Bunun içinde engelli kadroları var mı? Yani bu engelli kardeşlerimiz için TİGEM kendine ayrılan kotayı doldurdu mu? Yoksa engellilere yine engel mi çıkarılıyor TİGEM’de de? Diğer KİT’lerde, kuruluşlarda çıkarılıyor, siz de engel çıkarıyor musunuz, merak ediyorum.

Yine, 2018 yılı Sayıştay Raporu’nda TİGEM işletmelerinde hayvan ölümleri çok yer aldı, çarpıcı rakamlar vardı. Bulaşı ve diğer nedenlerle hayvan ölümleri önemli ve bunun önüne geçmek de çok önemli yani nasıl tedbirler alınacak, o da çok önemli. 2019 ve 2020 yılında hangi işletmede kaç adet ölüm oldu? Yine, 2019-2020 yıllarında hangi işletmede kaç adet hayvan mecburi olarak kesildi? Kesilen bu hayvanların etleri ne şekilde kullanıldı? Ben onu merak ediyorum.

Elâzığ’da 24 Ocak 2020 tarihinde yaşanan, etkisi Malatya’da görülen deprem sonrası kurumun Sultansuyu Tarım İşletmesinde yer alan binalarda hasar meydana geldiği ve yıkılacağı basına yansımıştı, okumuştuk. Burada idari binanın, tarihî bir bina olduğu da söyleniyor. Yani doğru mu değil mi bilmiyorum ama geçmişten kalma bir bina diye söylenmişti. Sultansuyu Tesislerindeki idari binanın, işte, sosyal tesislerle ilgili durum nedir? Buralar yıkıldı mı? Yani onun içinde tarihî değere yakın, tarihî değere sahip bir bina var mıydı? Bu binalar yıkıldıysa yerine yenileri mi yapılacak, ne olacak orada? Onu merak ediyorum.

Birkaç gün önce Niğde Milletvekilimiz Ömer Fethi Gürer -tarımla çok ilgilidir- gündeme getirdiği bir iddia var, o konuyla ilgili de soru önergesi vermişti. PANKOBİRLİK’lerin ekim dönemi öncesinde, TİGEM üzerinden sertifikalı buğday tohumu alan çiftçilerin, aldıkların tohumların içerisinde 3-4 çeşit buğday tohumu çıktığı yönündeki iddiaları gündeme getirdi. Bu iddialar doğru mu? Böyle bir karışıklık nasıl oluyor? Yani 3-4 çeşit buğday tohumu nasıl olabiliyor? Karışıklık söz konusuysa yani -bu, tabii, çok önemli bir şey- çiftçiye ayıplı mal satmış olursunuz. Öyle de olursa çiftçinin bir zarar ettiği gerçeği var. Bir zarar varsa karşılayacak mısınız ya da nasıl karşılayacaksınız?

Sorum da şu: Önceki Bakan döneminde duyurulan ve 2018 yılında başlatılan, kamuoyunda “300 Koyun Projesi” olarak bilinen projenin geldiği noktayı öğrenmek istiyorum. Bugün projede aile sayısı ve dağıtımı planlanan küçükbaş hayvan sayısı neydi? Bugün itibarıyla kaç aileye kaç koyun verildi? 2019 yılında tamamlanacağı açıklanan proje tamamlandı mı, bitti mi, yoksa dağıtımlar hâlâ devam ediyor mu? Hangi kentlerde, hangi ilçelerde devam ediyor? Bu proje için alınan küçükbaş hayvanlar nereden ve nasıl temin edildi? İthal mi, yoksa yerli hayvan mı? Onu da merak ediyorum. Bir de hayvanlar için geri alım garantisi verilmişti. Bu anlamda, projeden geri dönüşler başladı mı o proje uygulamasından? Bu projenin toplam maliyeti size ne oldu? Ve yakın süreçte -çiftçilerin desteklenmesi, köylülerin desteklenmesi, açısından soruyorum bunu, bu da bizim için çok önemli- benzer projeler hayata geçirilecek mi, üzerinde çalıştığınız projeler var mı? Varsa birkaç projeniz, mesela, bize bir, iki, üç diye anlatabilirsiniz. Biz de hem TİGEM adına hem de Türk çiftçisi adına seviniriz. Olur ya da olmaz, ömrü yeter ya da yetmez bu iktidarın ama belki yararlı işler de yaparlar diye umuyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Sertel.

Buyurun Sayın Çelik.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Rica ederim.

Buyurun.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Sayın Bakan Yardımcımız ve TİGEM’in Sayın Genel Müdürü ve teşkilatları, hepiniz hoş geldiniz.

Öncelikle, Sayın Bakanımızın, Sayın Bakan Yardımcımızın ve Sayın Genel Müdürümüzün özel sektör kökenli olmasını ben çok önemsiyorum. Tabii, bir hanımefendi olmasını da ayrıyeten önemsiyoruz.

Bunu şu açıdan söylüyorum: Tabii, tarımda özel sektör ne kadar devreye girerse özel sektörün devreye girmesiyle o ülke kalkınır. Yani savunma sanayisinde geldiğimiz nokta, savunma sanayisinin ağırlıklı olarak özel sektör eliyle yürütülmesi, Türkiye’nin sayılı ülkeler hâline gelmesinde bu önemlidir. Tarımda da buna çok önem veriyorum.

Benim ilimde, Antalya’da, özel sektör gerçekten tarımda çok önde. Özel sektör sayesinde Antalya’da tarım ile turizm yarışır hâle geldi. Yerli tohumda özel sektör aşağı yukarı yüzde 60 düzeyini yakaladı, bu önemli bir şey.

Tabii, bu kapsamda, Tarım Bakanlığının TİGEM ve TAGEM’i de Antalya için ben çok önemsiyorum. Yani Tarımsal Araştırma Genel Müdürlüğü ile Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğünü çok önemsiyorum. Ve Antalya’da şöyle bir şey var: Özellikle, biraz önce bahsettiniz, yani tohumları, yerli tohum konusunda tarım işletmelerini galiba TAGEM’le beraber yapıyorsunuz, beraber yaptığımızı ben biliyorum. Ama orada şöyle bir şey var: Aynı yazlık sebze tohumlarını özel sektör zaten üretiyor ve vatandaşın da rağbeti özel sektörün ürettiği yazlık tohumlara. Bu da doğru bir şeydir, zaten nihayetinde böyle olması gerekiyor, Bakanlık olarak sizin bu tarafa yönlendirmeniz gerekiyor ama bence bizim oradaki arkadaşlarımız biraz daha fazla çalışsın, kışlık sebzeler... Yani nedir? İşte, lahana, havuç, turp gibi. Bir de Antalya’da olabilen bir şey var, tropikal meyveler var; bence bu konuya da ağırlık verelim. Bu konuda çok iyi olduğumuz söylendi Antalya’da ama bence yeterli değil, özel sektör biraz daha ileri. İleri olması iyi ama biz artık, daha ziyade yazlık sebze tohumundan kışlık sebze tohumuna yönelen bir öncülük rolüne soyunursak daha iyi olur. Bir de tropikal meyvelere soyunursak daha iyi olur diyorum. Bunu bir öneri olarak size sunmak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Çelik.

Buyurun Sayın Zeybek.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Sayın Başkanım, değerli Komisyonun değerli üyeleri, TİGEM’in Değerli Genel Müdürü, Değerli Bakan Yardımcım ve yöneticiler; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, her konuşmamızda, her söyleşimizde bu KİT, Sayıştay denetimlerinde tarımın çok önemli olduğunu, millî olması gerektiğini, millî üretimin de desteklenmesi gerektiğini her dönem söylüyoruz ama her zaman olduğu gibi bugün de şuna şahit olduk: Devletin bir kurumu ve şu anda tarımın da içinde çok önemli bir yere sahip olan TİGEM’in bir teklifi var. Diyor ki: Yeterli ve sağlıklı üretim yapmak için biz mutlaka desteklenmeliyiz. Yani Türkiye’de tarımdaki üretici ne kadar destekleniyorsa biz de desteklenmeliyiz, mevcut Hükûmetin şu anda vermiş olduğundan, merkezî Hükûmetten haricen kendi kendimize üretebilen, yönetebilen durumda olalım ama görebildiğimiz kadarıyla bilançolardan da anlıyoruz ki dönem sonu zararları ve mevcut siyasal iktidarın yer yer sağladığı kredilerin daha sonra geri dönüşünün alınması ve TİGEM’in de giderek zarar ettirerek süreci devam ettirdiği...

TİGEM’de hiçbir arazi, hiçbir varlık kiralık değildir, hep kendinin öz varlıklarıdır. O yüzdendir ki kendi öz varlığıyla hareket eden, üretim sağlayan yerler kendini daha yeterli yönetir durumda olurlar. TİGEM, sadece öz varlığı ona yetmiyor, Türkiye’nin genelinde kendi çiftliklerinde, TİGEM’in bulunduğu yerlerde çoğu arazileri kiraya vermektedir, oradan da gelirleri mevcuttur. Türkiye’de böyle bir kurum var.

Ben, Sayın Genel Müdürümüze, buradaki arkadaşlara çalışmalarından dolayı teşekkür ediyoruz ama... Sayın Bakan Yardımcımız burada, özellikle, konuşacağım şeyler Sayın Bakan Yardımcımızı daha çok ilgilendiriyor çünkü Sayın Genel Müdürümüzün bu konuda yaptırımcı olacağını fazla zannetmiyorum; öyle olmadığı da gözüküyor.

Şimdi, Türkiye’de son üç dört yıldır, 2016’dan, 2015’ten bu yana Genç Çiftçi Projesi var. Bunu defalarca dile getirdik, bunun peşini de bırakmayacağız ama. Yani bir olumsuzluk var, bu olumsuzluğu... Bu ülkenin varlıklarını, bu ülkenin özünü, kim, ne kadar yanlış kullanıyorsa yanlış yapıyor demektir. Şimdi, 2016’dan gelen ve 2019’da da tekâmül eden genç çiftçilerimize verilen bir damızlık hayvan söz konusu; 32 tane koyun, 2 tane koç projesi bu. Şimdi, görebildiğim kadarıyla, ülkenin neresinde olursa olsun... Baktım şimdi yani sadece acaba benim bölgemde mi aynı böyle oldu olaylar diye, “Bu hastalıklar bizim bölgemizde mi böyle oldu?” düşüncesine kapıldım. Ya, bakıyorum Türkiye’deki yerel gazetelere ve o bölgedeki olan olaylara, hepsinde kesinlikle bir hastalıklı hayvan verilmiş; birisinde brusella hastalığı var, diğer tarafta veba hastalığı var, bir tarafta başka. Aklına ne geliyorsa, hastalıkların hepsi sanki bu hayvanları verirken çıkmış gibi ortaya. Tam tersine devlet -TİGEM de bu işin içerisinde- başta il tarım müdürlükleri, ilçe tarım müdürlükleri bunun... Kontrollü, aşılınmış ve aşıları yerine getirilmiş şekilde insanlarımıza, üreticilerimize daha sağlıklı hayvan verilmesi gerekirken tam tersi hayvanlar verilmiş. Hayvanların verilmesiyle yeterli olmamış, mevcut hayvanların olduğu yerlere verilen hayvanlarla -eğer o mahallede, o köyde, o bölgede sağlıklı hayvan varsa- o bölgedeki hayvanları da hastalandırmış durumdayız. Böyle bir süreci yaşıyoruz. Ya bu, bu kadar... Yani bizim ilçe tarım müdürlüklerimizde veterinerlerimiz var. Ya, bu veterinerlerimiz hakikaten bu kontrolleri yapamayacak durumda mı yani? Demek ki yaptırılmıyor, yapsalar zaten buna veterinerler kesinlikle izin vermezler. Ben kişinin ne olduğuna bakmıyorum, eğer bir yemin ettiyse “Ben görevimi en iyi şekilde icra edeceğim.” gibi bir hekim yemini varsa, o kesinlikle kimseyi korumaz orada, hastalık neyse onu tespit eder, tespit ettiği şekilde de kurum amir ve arkadaşlarına bunu bildirir. Görebildiğimiz kadarıyla bunların böyle yapılmadığını görüyoruz zaten, olan olaylardan bu çıkıyor ortaya.

Şimdi, Sayın Bakan Yardımcım, Sayın Genel Müdüre soracağım da onun yanıtlaması için, aslında o yanıt da Sayın Genel Müdürümün vereceği gibi değil. Ben, 2 Ekim 2019 tarihinde bu olayların irdelenmesi için Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Orman Bakanı Sayın Doktor Bekir Pakdemirli’ye bir soru önergesi vermişim. Ne sormuşum orada? “Dağıtımı yapılan koyunlar kaç adettir?” Hiçbir cevabı yok. “Ülke genelinde kaç aileye ne kadar koyun dağıtımı yapılmıştır?” Bu da yok. “Veba hastalığı nedeniyle telef olan hayvan sayısı ne kadardır?” Bu da yok. “Hayvanların dağıtım öncesi sağlık kontrolü yapılmakta mıdır?” Bu verilmiş, bu tuhaf bir şekilde yazılmış işte. “Komisyonlar kuruldu.” denmiş, bilmem ne yapılmış yani bir sürü şeyle bize bunun cevabı sadece bu şekilde verilmeye çalışılmış. “Veba hastalığı nedeniyle telef olan hayvanlar iç piyasadan temin edilenler mi, ithal edilen hayvanlar mı?” diye sormuşum, bunun da cevabı yok. Verilen cevap nasıl, hakikaten ben hayıflanıyorum bu konuda: “Genç Çiftçi Projesi kapsamında hasta ve ölen hayvanların teminiyle ilgili olarak Bakanlığımız müfettişleri görevlendirilmiş olup, müfettişlerce yürütülen inceleme, soruşturma hâlen devam etmektedir.” Üstü zaten süslemeli, hiçbir şey yok üstünde. Şu kadar bir cevap verilmiş bize, sadece altında bu geçerli.

Şimdi, bu geçmiş, aradan bir yıl geçmiş biz gene bir soru sormuşuz. Biz bunun cevabını, bunun neticesini öğrenmeye çalışmışız, neticeye varmak için yine sorular sormuşuz, demişiz ki: “Genç Çiftçi Projesi kapsamında dağıtım yapılan hayvanların temini hangi birim?” Aynı soruları gene yazmışım, vermişim. Samsun ilimizde de bu veba hastalığı olanların dağıtımını yapılan Genç Çiftçi Projeleri var, bunlarla bire bir görüşmelerimiz devam ediyor. Daha haklarının ve sorunlarının giderilmediğini bizatihi üreticilerin kendileri ifade ediyor. O verilen tarihten itibaren bir yıl sonrasında, o ölenlerin sayısıyla beraber ellerinde 32 koyundan 8 koyun kalmadığını, 10 koyun kalmadığını ifade ediyorlar. Ben, bunları, tabii, videoya da çektim, bunları konuştuk, inceledik. Bakıyorum şimdi, Elâzığ’da aynısı, Erzurum’da aynısı, Kars’ta aynısı yani sadece bizim Samsun’umuzda değil bu, Türkiye’nin her tarafında -nerede bu yapıldıysa- aynı hastalıklarla, aynı sorunlarla karşı karşıyayız. Ya hâlbuki burada görev kime düşüyor? TİGEM’e düşüyor. TİGEM’in hayvanların yetiştirildiği çiftlikleri var, bunlar daha kontrollü, kendi içlerinde yetiştirilen, kendisinin yetiştirdiği hayvan cinsinden olmuş olsa, bu da kaliteli vasıflarda üreticilerimize verilirse bu sorunlar çıkmayacak zaten. Ama ne yapılıyor? Siyasal iktidar yandaş yapısı kafasıyla yani bir ihale açıyor, ihaleyi de bir firmaya veriyor, firma da gidiyor nerede ne idiği bilinmeyen hayvan türünü alıp getiriyor, çiftçiye sanki kaliteli vasıflara uygun bir hayvan gibi vermeye çalışıyor. Yani hâlbuki üretim vasıflarına uygun hayvanların 40-50 kilodan aşağı olmaması gerekir canlı olarak ama biliyoruz ki... Yahu insanlarımızın serzenişleri var, diyor ki: “Bu hayvan 15 kilo gelmez, 13 kilo gelmez.” “E nasıl aldın?” diyoruz, “E ne yapalım, zaten imza attık, oradan para ödemiyoruz.” diyor. “E kaç liradan imza attın?” diyoruz, “1.180 TL’den para ödedim ben buna, imza attım.” diyor. “Kaç lira eder?” diye soruyoruz, “350-400 lira yapmaz.” diyor. Ya yazıktır günahtır yani. Bu, çiftçi desteklemesi, üretici desteklemesi filan değil.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilim, sözlerimizi tamamlayalım.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Sayın Genel Müdürüm, tabii, bizim daha kaliteli vasıflara uygun ürün yetiştirmek için bir tohum ıslah durumu vardı, kaliteli tohum, hayvancılıkta.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilim, sözlerimizi tamamlayalım, on dakikayı aştınız.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Tamam Sayın Başkanım.

Şimdi, dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye’de de bir embriyo transferi başlamıştı hayvanlarda. En az bir aşılama, bir tohumlamada 50-100 hayvanın birden yapıldığı yani daha çok sağlıklı ve cinsi ve şeyi belli olan hayvanların elde edildiği bir dönem yaşanmıştı. Burada bundan vazgeçildiğini biliyoruz, vazgeçildi. Hâlbuki Uruguay’da bile, şu anda hayvan ithal ettiğimiz yerde bile sistem, bu uygulama yapılıyor, dünyanın her tarafında var bu, bugünkü mesele de değil bu, elli yüz yıllık bir mesele bu, dünyanın her tarafında, gelişmiş ülkelerde bu mevcut. Neden biz bundan vazgeçtik? Hâlbuki bir de tohumlama yapan hayvanların beslemesinden de vazgeçmiştik yani o da bir masraftı, o da olmaması gerekiyordu. Yani böyle bir embriyo sistemi olduğu zaman daha ucuz maliyet, daha kaliteli bir hayvan cinsi elde etmek varken niye bunlardan vazgeçtik? Sayın Genel Müdürüm, bunları yeniden ele alacak mısınız, bunu sizden öğrenmek istiyorum.

Bir de “Tarım ve Orman Bakanlığının mali tablolarında gösterilen tutarların...” demişiz burada, sizin bilançolarınızda, bu Sayıştay denetimlerinde tabii “Tablolardaki her kalemle ilişkilendirilmiş notlar ve açıklamalara yer verilmediği görülmüştür.” demiş. Bu bir şey, niye açıklamaya yer vermiyoruz? Yani biz hangi maliyetin nereden geldiğini bilmemiz gerekmiyor mu?

Diğer taraftan bir soru daha burada sormak istiyorum. 2019 yılında Genç Çiftçi Projesi kapsamında yapılan hayvanların bir kısmının veba hastalığı nedeniyle ölmelerinden kimler sorumludur? Bunda Bakanlık mı sorumlu, müteahhit mi sorumlu...

AHMET TAN (Kütahya) – Hükümet sorumlu(!)

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Ya, bir sorumlu bulacağız ama inşallah bir dahaki... Yarın da Sayın Cumhurbaşkanımızın konuşması var. Belki bu konuşmada bizim üzerimize “Siz yaptınız.” diyebilirler bu konuda, buna da eyvallah tabii.

Hayvanların temininde kimler korunmuş ve bunun sonucunda kaç üreticimiz mağdur edilmiştir? Bunu özellikle istiyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilimiz, sözleriniz tamamlayın.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Yani bu önemli mesele çünkü bunu buradaki siyasi iktidarın mensupları da bilmek istiyor, sadece biz değil yani. Bu olan kayıp ne varsa, kazancımız ne varsa şeffaf bir şekilde bilelim, bir dahaki dönemde de biz bunu size sormayalım. Yani bunların cevaplarını aldıkça biz bunları sormaktan vazgeçeceğiz ama alamadığımız sürece de devamlı soracağız tabii.

Tabii, zamanımızı aştığımızı söyledi Sayın Başkanım.

Ben size teşekkür ediyorum, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

İnşallah bir dahaki dönemde, bir dahaki KİT toplantısında bu soruları sormaz veya karşılaşmayız diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Karşılaşırsınız, sorarız.

Peki, teşekkür ediyorum Sayın Zeybek.

Buyurun Sayın Kartal.

İRFAN KARTAL (Van) – Sayın Başkan, çok kıymetli hazırun; TİGEM ülkemiz için önemli bir kuruluş. Hele benim bölgem için halkın yüzde 74’ünün geçim kaynağı tarım ve hayvancılık olan bir bölge için elbette önemli bir kuruluş. Ben de böyle bir Komisyonunda Sayın Bakan Yardımcımızı ve üyeleri bulmuşken birkaç konuda bölgem hakkında eksik olan şeyleri öğrenmek istiyorum.

Öncelikle Sayın Genel Müdürümüze verdiği bilgiler için teşekkür ediyoruz. Gerçekten sertifikalı tohum olsun, küçükbaş, büyükbaş hayvan damızlık, boğa sperm üretimi ve atçılığın geliştirilmesi gibi konular ve kurumu birçok zarardan 45 milyon TL kâra çıkardığı için kendisini kutluyoruz, teşekkür ediyoruz.

İlimde, seçim bölgemde, Van Erciş Altındere Harası 2005 yılında yirmi dokuz yıllığına kiraya verilmiş, maalesef bu daha sonra el değiştirmiş; 20 bin dekar bir arazi, bölge için önemli bir arazi. Bunun, bir an önce ilgili hukuk sorununun çözülerek bölgenin ekonomik katkısına sağlanması... En son alan firma sanırım Hamdi Ulukaya, o da Ahmet Yüzbaşıoğlu’ndan almış. Teşvik de, destek de aldığı söyleniyor, çok cüzi miktarda, 86 tane küçükbaş hayvan gösteriyormuş bazen, göstermelik bir faaliyet gösteriyor. Bunun için kendilerine... Bölgem adına öğrenmek istiyorum.

Yine, Iğdır’da Kazım Karabekir Tarım İşletmesi, Üretme Çiftliği... Iğdır da doğunun Adanası, 700 rakımlı bir bölge ve tarımda her zaman için Türkiye’de var olacak, kendini birinci sıraya getirecek bir bölgedir. Bunun hakkında da yazılı bilgi alırsam.

Teşekkür ediyorum, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Buyurun Sayın Durmuşoğlu.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Bakan Yardımcımız, Sayın Genel Müdürümüz ve Yönetim Kurulu üyeleri, Sayıştayımızın çok değerli temsilcileri, Hazine ve Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığının çok değerli temsilcileri, değerli arkadaşlar; bugün yapmış olduğumuz toplantının hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

Sunumdan da anlaşılacağı üzere, TİGEM'in, başarılı bir şekilde yönetildiği, son iki yıldır zarardan kâra geçirildiği görülüyor. Bundan da büyük bir memnuniyet duyduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Tarihçesi 1300'lere dayanan, Osmanlı ordusunun at, et ve gıda ihtiyacını karşılamak üzere Çiftlikat-ı Hümayunlar şeklinde kurulmuş, asıl işlevi tohumluk ve damızlık yetiştirme olan TİGEM'in Türk tarımının geleceğinin desteklenmesinde son derece önemli olduğunu düşünüyorum. Hayvansal ve bitkisel üretim de TİGEM'in ana statüsünde önemli işlevleri, görevleri arasında sayılmış ama bundan daha önemli olan, burada da hep altı çizilen damızlık ve tohumluk konusu olduğunu, kurumun da bunun farkında olduğunu görmek bizim için de son derece memnuniyet verici olduğunu düşünüyorum. Sertifikalı tohum ile yüksek vasıflı damızlık hayvan materyalleri üreterek çiftçilerin kullanımına sunan TİGEM'in, hâlihazırda ülkemizin farklı bölgelerinde bulunan 17 işletmesinde, 3 milyon 272 bin dekar arazi üzerinde tarımsal üretiminde tüm alanlarda en iyi tarım tekniklerinin uygulanması ve modern tarımsal teknolojilerin kullanılması noktasında faaliyetlerini sürdürdüğü görülmektedir. Buğday gibi stratejik önem taşıyan ürünlerde tohumculuğun gelişmesi, kullanımının yaygınlaştırılması ve yakın dönemde daha çok yoğunlaşmasını takdir etmekteyim. Bu kapsamda, ülkemizde 2019 yılı ekiliş alanına göre 1,36 milyon ton buğday ve 580 bin ton arpa olmak üzere 1,94 milyon ton tohum kullanılmıştır. Kullanılan buğday tohumunun yüzde 36'sı sertifikalı, arpa tohumunun ise yüzde 31'i sertifikalıdır. Sertifikalı olarak kullanılan buğday tohumunun yüzde 33'ünün ve arpa tohumunun da yüzde 10'unun TİGEM tarafından karşılanması gurur vericidir.

Ülkemizin sertifikalı hububat tohumu pazarında en büyük paya sahip TİGEM'in önümüzdeki dönemde bir artış sağlaması hedefleriniz arasında var mıdır Sayın Genel Müdürüm? Bunu öğrenmek istiyoruz.

2019 yılında ihracatını 26 kat artırarak 12 milyon dolar döviz girdisi sağlaması kuruluşumuzun emin adımlarla ilerlediğinin de bir göstergesi olduğu görülmektedir.

Tekstil, otomotiv, gıda, kâğıt, savunma, inşaat, havacılık gibi pek çok sektörde kullanımı bulunan ve son yıllarda kullanım alanı hızla artan endüstriyel kenevir bitkisinin ülkemizde üretiminin artırılması ve ham maddeyi işleyecek sanayinin geliştirilmesi konusunda Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan koordinasyonunda hazırlanan eylem planının gelecek için atılmış önemli atılımlardan biri olduğunu dile getirmek istiyorum.

Ceylânpınar Tarım İşletmesinde yapılmakta olan büyük kapsamlı yatırımlar sonucunda enerji ihtiyacının karşılanması amacıyla TÜBİTAK iş birliği ile 6 megavat gücüne sahip Milli Güneş Enerjisi Santrali'nin (MİLGES) aralık ayı içerisinde açılması müjdesini verdiniz, tüm teknolojisi yüzde 100 yerli ve millî üretimlerle gerçekleştirilen, ülkemizin geleceğinde enerji ihtiyacının önemli bir kısmını karşılayacak böyle bir projenin planlanması ve uygulanmasında emeği geçen herkese teşekkür etmek istiyorum.

Yerli ve millî teknolojiler kullanılarak bu tür yenilenebilir enerji üretiminin ülkemiz genelinde yaygınlaştırılması önemli görülmektedir. Bu kapsamda TİGEM'in ihtiyacı olan elektrik enerjisinin önümüzdeki yıllarda ne kadarını güneş enerjisinden karşılanmasını planlıyorsunuz? Bu konuyla ilgili de bilgi sahibi olursak büyük bir memnuniyet duyarız.

Suyun ne kadar önemli olduğu günümüzde, Ceylânınar İşletmesinde 2017 Yılı Yatırım Programı'yla başlatılan ve bu yıl açılan 60 bin dekar arazide kurulan modern basınçlı sulama sistemi ve 23 bin dekadaki sulama sisteminin açılışa hazır hâle getirilmesinin önemli bir gelişme olduğunu düşünüyorum

Ayrıca, yerel tohumlarla ilgili başlatmış olduğunuz Ata Tohumu Projesi'ni desteklediğimizi buradan dile getirmek istiyorum.

Büyük ve küçükbaş damızlık hayvanların ıslahı ve üretimi alanında yapmış olduğunuz çalışmaları da yakından takip ediyoruz.

Sözlerime son verirken, yapmış oldukları bu başarılı çalışmalarından dolayı TİGEM'in tüm çalışanlarını ve yöneticilerini kutluyor, bundan sonraki çalışmalarınızı da yakından takip edip destek vereceğimizi de bilmenizi istiyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Buyurun Sayın Eser.

SELMAN OĞUZHAN ESER (Karaman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Yapmış olduğu sunumları nedeniyle Sayın Genel Müdüre ve özverili çalışmaları nedeniyle Yönetim Kurulu üyelerine ben de teşekkür ediyorum. Sayın Bakan Yardımcımıza, Genel Müdürlerimize ve Bakanlık yetkililerimize de hoş geldiniz diyorum.

Geçtiğimiz dönemlerde ülkemizin kırmızı et ihtiyacının yurt içi üretimden karşılanamadığı, bir kısmının yurt dışından et veya canlı hayvan ithalatıyla karşılandığını bilmekteyiz. Son yıllarda kırmızı et ve canlı hayvan ithalat miktarının da düştüğü görülmektedir. Ülkemizin kırmızı et ihtiyacının tamamının yurt içi üretimden karşılanması için büyükbaş hayvan varlığından ziyade küçükbaş hayvan varlığının hızla artması önemli görülmektedir. Zira Anadolu coğrafyası küçükbaş hayvan yetiştiriciliğine daha uygun durumdadır. Ülkemizin büyük ve küçükbaş hayvan varlığının artırılması konusunda TİGEM'e önemli görevler düşmektedir. Bu bağlamda, TİGEM tarafından büyük ve küçükbaş hayvan, damızlık yetiştiriciliği kapasitesinde önemli artışın olduğunu hep birlikte görüyoruz. Genel Müdürün konuşması sırasında yeni ilave koyun barınaklarının yapıldığını ifade etmesiyle TİGEM'in küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde kapasite artışı yapmasına devam edeceği anlaşılmaktadır. Ülkemizin ihtiyaçlarını doğru tespit ederek doğru planlama ve yatırımlarla kapasite artışı sağlayan TİGEM yönetimine teşekkür ediyorum.

TİGEM'in tüm işletmeleri itibarıyla hayvan yetiştiriciliği potansiyeli değerlendirildiğinde, damızlık büyük ve küçükbaş hayvan sayısı ne olacaktır? TİGEM'in önümüzdeki üç yıl içerisindeki hedefi nelerdir? Yine, TİGEM'in sertifikalı tohum ve üstün vasıflı damızlık üretimleriyle ülkemiz tarım sektörünün gelişmesine önemli katkılar sunan bir kuruluş olduğunu hepimiz biliyoruz. KİT Alt Komisyon raporunda belirtildiği gibi, faaliyetlerini sürdürebilmesi için geçmiş yıllarda 500 milyon TL'lere varan ticari kredi kullanıldığı görülmektedir. Tabii ki bu kredi kullanımının kuruluşa geçmişteki maliyeti 60 milyon TL'yi bulmuştur. Genel Müdürün yaptığı sunumda alınan tedbirler ve üretim harçları sayesinde kullanılan ticari kredi miktarının yıllar itibarıyla aşağıya çekildiği, 2020 yılı sonunda 200 milyon TL'nin altına düşeceği ve ticari kredi maliyetinin 16 milyon TL civarına ineceği belirtildi. Bu durum, son yıllarda kuruluşun ilave ticari kredi kullanmadığını, aksine mevcut ticari kredilerini hızla kapattığını göstermektedir. Bu başarılarından dolayı başta Genel Müdür olmak üzere de TİGEM yönetimini ayrıca tebrik ediyorum.

Ancak, TİGEM'in tarım sektörüne sunduğu hizmetlerinde etkinliğini artırarak ticari kredi kullanımını ne zaman sonlandırılacağı, kuruluşun faiz yükünden ne zaman kurtulacağını cevabını Sayın Genel Müdürdan talep ediyorum. Sayın Genel Müdürümüze çalışmalarında üstün başarılar ve başarılarının devamını diliyorum.

Teşekkür ediyorum Başkan.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Buyurun Sayın Sümer.

ORHAN SÜMER (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Gerçi, pandemiden dolayı, Adana tarım kenti olduğu için biraz fazla hazırlanmışım ama arkadaşlarımdan birçoğu fazla uzattı, uzattı demeyelim de, meramlarını anlattı. O yüzden ben de...

Sayın Genel Müdüre samimiyetinden dolayı teşekkür ederim yani samimi gördüm açıklamaları. Genel Müdürümüz sunumunda 2018 yılına kadar zarar ettiklerini ama 2020 yılında ise kârı 45 milyona kadar elde edeceğimizi söyledi. Olumlu bir gelişme.

Bir de Sayın Genel Müdürüm, zaman zaman Kars, Iğdır, o bölgelere ben 2-3 defa gittim. Bunu söylemek zorundayım, oradaki küçük besicilik yapan işletmelerin birçoğu şikâyetçi, “Buraya İstanbul’dan, Ankara’dan krediyi alıyorlar, büyük geliyorlar, binaları yapıyorlar ama maalesef burada o işi yapmıyorlar. Hem bizim buradaki küçük esnaf da çok büyük zarara uğruyor hem de bu konuyla ilgili hiç kimse gelip devletten veya yetkililerden takibini yapmıyor.” diye bir serzeniş var. Ben daha yirmi gün önce doğudaydım, böyle bir serzeniş var, bunu ben dile getireyim.

Şimdi, detaylara girmeden birkaç sorum olacak, onları not alırsanız sevinirim.

Ata Tohumu Projesi nedir, nasıl başlamıştır, şu an hangi durumdadır?

İkinci sorum: Kenevir projesi ne aşamadır? Hedefi ve vizyonu nedir sizce?

Üçüncü sorum: Kurum tarafından kiraya verilen yerler olduğundan bahsettiniz. Bu yerlerin detaylı bir dökümünü, ne kadar kira geliri olduğunu öğrenmek istiyorum.

Dördüncü sorum: Tohum ve hayvan stoklarıyla ilgili bunların paraya çevrilmesi konusunda yapılan çalışmalar nelerdir? Konuyla ilgili detaylı bir bilgi istiyorum.

Son olarak da Sudan’da kiralanan tarım arazisindeki durumumuz şu an nedir? Pandemi orayı nasıl etkiledi? Oradan ne kadar ürün elde ediyoruz? Getirisi ne kadardır, götürüsü ne kadardır? Kurum olarak Sudan’daki tarım arazisiyle ilgili şu anki projelerimiz devam ediyor mudur, askıda mıdır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Buyurun Sayın Kaya.

AHMET KAYA (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, az önce konuştuk. TİGEM'in piyasa şartlarında rekabet edebilmesi bakımından 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 19'uncu maddesi gereği her yıl uygulamaya konulan tarımsal destekleme ödemelerinden faydalandırılması TİGEM'in Tarım Kanunu kaynaklı bir hakkı aslında.

Şimdi arkadaşlarımız ifade ettiler; TİGEM'in bu haktan faydalanması durumunda tarım sektörünün en önemli girdilerinden olan sertifikalı tohum ve üstün vasıflı damızlık üretim maliyetlerinin düşürülecek, piyasaya daha uygun fiyatlarla arz edilmesinin sağlanacak, ülkemizin tarım sektörüne sunduğu hizmetlerde etkinliğinin artırılması için ihtiyaç duyulan altyapı yatırımları öz kaynaklarla finanse edilebilecek. Yani o kadar kıymetli şeyler söylemiş ki Sayın Genel Müdürümüz ve kurum

yetkilileri, şimdi bunlar önemsiz mi ki biz bu konuyu sermaye artırımını gibi bir öneriyle geçiştirdik, görüşmeye değer bulmadık ve gündemden çıkardık? Ben açıkçası bunu yadırgadığımı ifade ediyorum. Yani kurumun talebi var, Sayın Genel Müdürün ve kurum yetkililerinin bu talebini bizlerin daha dikkatli ele alması ve çözüm konusunda daha farklı bakması gerektiğini düşündüğümü ifade ediyorum.

Bakın, Sayın Genel Müdür Aşşın Hanım bir “tweet” atmıştı, daha önce de gündeme geldi. Sayın Genel Müdür “Karacabey Tarım İşletmemizde kombine verimli bir ırk olan simmental ve sütçü kapasiteye sahip siyah alaca ırkıyla üstün vasıflı damızlık yetiştiriciliğimizi sürdürüyoruz. Ülkemiz için en iyisini üretmeye çaba sarf ediyoruz.” demişti.

Sayın Genel Müdürüm, burada ürettiğiniz bu simmental ve sütçü kapasiteye sahip siyah alaca ırkı üstün vasıflı damızlık hayvanları üreticiye kaç satıyorsunuz? Şimdi, ben bir arkadaştan dinledim, dedi ki: “Sayın Vekilim, ben kurumdan hayvan almaya çalıştım fakat piyasa fiyatlarıyla 7-8 bin lira pahalı olduğunu gördüm ve dışarıdan temin etmeye çalıştım oradan alacağım hayvanı.” İşte, bunun sebebi, arkadaşlar, sanıyorum -soru aslında kendi içinde de cevabını barındırıyor- az önceki değindiğimiz konu. Tarımsal desteklemelerden eğer biz bu kurumumuzu faydalandırmazsak üreticiye piyasanın 7-8 bin lira üstünde hayvan satışı yapmak durumunda kalacak yani bu, kurumun kuruluş amacına, faaliyetlerine de uygun değil bence. O nedenle bu konuyu tekrardan konuşmamız gerektiğine inanıyorum.

Ayrıca, Sayın Genel Müdür, yine kamuoyunda konuşulan, 15 bin damızlık büyükbaş hayvanın satışının yapıldığı yönünde bir bilgi var. Bu bilgi kirliliği midir, doğru bir bilgi midir, böyle bir satış yapılmış mıdır? Siz de konuşmanızda ifade ettiniz, 2020 yılında 45 milyon gibi bir kâr hedefliyoruz. Bu kârın kaynağı bu satışlar mıdır? Böyle de bir konu bize geldi, o konuyla ilgili de bir bilgi verebilirseniz çok memnun olacağımı ifade ediyorum.

Bir diğer konu, 2018 yılında ölen ve mecburi kesime giden hayvan sayısı konusu. Bize gelen bilgilere göre 2018 yılında 844 baş sığır, 5.095 baş koyun, 156 baş keçi, 37 baş at, 178 baş ceylan ölmüş. Yine, 2018 yılında 2.675 baş sığır, 19.072 baş koyun, 442 baş keçi, 18 baş ceylan mecburi kesime tabi tutulmuş. Şimdi, tabii, rakamlar yüksek gibi görünüyor. Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü Hayvancılık Teknik Yönergesi’nde öngörülen oranlara uygun mu sizce bu sayılar, bu rakamlar? Yani ben yüksek olduklarını görüyorum, size de bunu sormak ve bir bilgi almak istiyorum.

TİGEM’deki hayvan kesimleri ve ölümlerine ilişkin şimdiye kadar herhangi bir soruşturma açıldı mı? Açılmadıysa neden açılmadı? Yani orada işletme ve bakım kaynaklı hatalar nedeniyle mi bu ölümler oluyor? Ölümlerin sebebi nedir? Bunların konusuyla ilgili kurum olarak mutlaka bir çalışma yapmışsınızdır. Bu konuyla ilgili bir bilgi verirseniz memnun olurum.

Son olarak 2020 yılının içinde bulunduğumuz ayına kadar ölen ve mecburi olarak kesilen hayvanlarımızın sayısı nedir? Bu hayvanlarımızın etleri ne şekilde değerlendirilecektir? 2020’de gerçekleşen kesim ve ölümlerin sebep olduğu zararın miktarı ne kadardır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Buyurun Sayın Yaşar.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ederim Başkanım.

TİGEM’in Değerli Genel Müdürü ve kıymetli yöneticileri, ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, TİGEM’in en ana konularının başında tohum geliyor. Biz, özellikle bu tohumun geliştirilmesini komisyonlarda da zaman zaman söyledik, buna her türlü katkıyı sağlayacağımızı da ifade ettik. Gerçi son dönemde belli gelişmeler var ama yine de işte 2019 yılı rakamlarıyla 177,3

milyon dolar tohum ithalatına para ödemişiz ve bunun önemli bir kısmı da sebze tohumu yani bunlar hibrit tohumlar, bir kez kullanılıyor ve ondan sonrasında yok. Tabii, bizim Samsun bölgesi de Türkiye sebze üretiminin yaklaşık yüzde 20'sini karşılıyor, bunları çok ciddi oranda kullanıyoruz. Tabii, tarıma her seferinde -arkadaşlarımız da vurguluyor- bugün savunma sanayisi kadar önemli diyoruz, stratejik diyoruz ve bunun arka bahçesi tohum olmadan da tarımdan bahsetmek mümkün değil. Dolayısıyla, bu tohumculuğun geliştirilmesine yönelik ben şahsen her türlü desteği vermeye hazır olduğumuzu ifade etmek istiyorum. Belki son dönemlerde bu konuyla ilgili belli faaliyetler var, geçmişe nazaran rakamlar daha iyi. Mesela “2019 yılında yüzde 798 artarak 155,4 milyon dolara yükseldi.” diyor tohum ihracatımız. Ama bunlar tabii yeterli değil, netice itibarıyla Türkiye bir tarım ülkesi; her ne kadar endüstri devriminden sonra Türkiye biraz daha sanayi ülkesi olsun diye gayret gösterdik ama ben bunun yerine yine de tarım; en azından kendi kendimize yeter hâle gelmek açısından ciddi oranda desteklenmesi lazım.

Şimdi, tabii, vakit sınırlı olduğu için özellikle, kendi bölgemizden işte, kenevirden arkadaşlar bahsetti, kenevirin ekildiği bölgelerden bir tanesi de Samsun'un Vezirköprü ilçesi. Buralarda belli bir ekim yapılıyor, mesela, uluslararası standartlar açısından baktığımız zaman verimi nedir, umduğunuz neticeleri alabildiniz mi? Bunun yanı sıra tabii, bunu üretiyorsunuz ama bunun bir sürü kullanım alanları var, bu sanayi alanları da bu bölgelerde yapılmadığı sürece çok da fazla bir anlam ifade etmiyor. Dolayısıyla bununla ilgili sanayinin gelişmesine yönelik yani en azından TİGEM olarak bu tür kenevirin işlenmesine yönelik bir faaliyetiniz var mı? Bu bölgede böyle bir çalışma yapmayı düşünüyor musunuz?

Daha çok arpa, buğday üretimine yönelik, işte, tohum üretiminden bahsediyorsunuz ama bunun yanı sıra mesela, yine çeltik ve mısır üretimi; çeltik üretiminin de önemli bir kısmı bizim Bafra bölgesinde. Burada da tohum konusunda belli sorunlar yaşıyoruz, bunun da bir an önce istenilen seviyeye doğru çıkması lazım.

Tabii, biraz da sorularımızla; hayvancılık konusunda arkadaşlarımız uzun uzun sordular ama özellikle, şuna takıldım ben: Mesela, TİGEM'in özelleştirdiği veyahut da işte, 20 tane işletmeyi biz kiraya verdik. Bu 20 tane işletmenin durumu nedir? Kaç tanesi çalışıyor, kaç tanesi üretim yapıyor? Bunlardan kurumumuz ne kadar gelir elde ediyor?

Mesela, Muş Ovası, gerçekten çok ciddi tarım yapılabilecek bir alan, biz de geçen sene Muş'a gittik, koskoca ovalar bomboş. O almış öbürüne devretmiş, beriki almış bilmem ne yapmış, dolayısıyla onunla ilgili... Mesela, bunlar bu faaliyetlerini yapmadıkları zaman siz buna el koyuyor musunuz, geri alıyor musunuz? Bu 20 taneden kaç tane geri aldığınız var? Bunu söyleyebilir misiniz?

Bunun devamında, tabii, “güneş enerjisi” dediniz. İyi bir şey 6 megavat aslında rakamlar açısından bu çok da yüksek bir şey değil, belki biraz kulağa hoş geliyor ama mesela, toplam enerji ihtiyacınız ne kadar? Güneş enerjisinden bunun ne kadarını sağlıyorsunuz? Yüzde kaçına tekabül ediyor? Bu kendi enerji üretiminizi üretmeniz açısından önemli, birim maliyetlerinizde enerji girdi rakamları da önemli yere sahiptir. Dolayısıyla bu yolda, sonra... Bu da tabii önemli, bunun daha çok verimsiz arazilere bunların kurulması lazım. Yani güneş enerji panellerini eğer sizler verimi yüksek tarım arazilerine kuruyorsanız, bence bunun da hiçbir anlamı ve önemi yok ama tahmin ediyorum herhâlde daha kırsal, ekim verimi düşük olan arazileri bu amaçla kullanıyorsunuzdur diye düşünüyorum.

Yine bunun devamında özellikle, hayvan ırkı... Yani Türkiye'de şu hayvancılıkla ilgili bir türlü somut adımlar atamadık yani herkes rakamlarından ciddi oranda bahsediyor ama bugün Türkiye'de hayvancılık yapanlar zarar ediyor, diyor ki: “İşte, maliyetimiz...” Şu an 32,5 liraya alıyorlar, siz daha iyi bilirsiniz Sayın Vekilim. Tahmin ediyorum Et ve Balık Kurumu 32,5 liraya alıyor kilogramını, canlı.

E, bunların maliyetleri diyorlar: “37-38.” Yani resmen zarar ediyorlar. Şimdi, tabii Türkiye’deki hayvan girdi maliyetleri yüksek olduğu için, yem fiyatları yüksek olduğu için, enerji fiyatları yüksek olduğu için, elektrik fiyatları yüksek olduğu için bu hayvancılık işletmelerinin sahipleri zarar ediyor. Yani 32,5 liraya Et ve Balık Kurumuna götürüyor, 38 lira da maliyetleri var. Bu sefer bunu insanlar tekrar yapmamaya başlıyor, bu konuda sizin bir öncülüğünüz olabilir, bir önderliğiniz olabilir, yapıyorsunuz, belki daha ileri götürülebilir. Bursa Milletvekilimizin söylediği küçükbaş hayvancılık meselesi, koyun işte olabilir mi? O konuda da faaliyetleriniz var ama netice itibarıyla öyle bir yere gelip tıkanıyoruz ki Türkiye’de insanlar süt hayvanları dâhil kesmeye gidiyor. Demek ki bu işin bir yerinde bir yanlış var. Bizim bu yanlış düzeltmemiz lazım. Yani Türkiye’de artık büyükbaş hayvan ve küçükbaş hayvan sayısında artış olmasına rağmen insanlar bu işten gelir elde edemiyor. Bu ki Türkiye’nin her tarafına yaygın, tarımın, hayvancılığın ta ücra köylere kadar aile işletmeleri olduğuna göre demek ki bunların yine desteklenmesi lazım. İşte, kişi başına düşen et miktarına bakıyorsun, Türkiye’de çok aşağılarda, yani Avrupa ortalamalarının çok aşağısında. E, diyorsun niye et yemiyorsun? Diyor ki: “Et alacak para mı var?” Yani demek ki bu işler hep birbirine zincirleme. Yani insanların gelir seviyesi düşünce maalesef bu ete verecek paraları da olmuyor. Demek ki hiç olmazsa bunu yerli olarak bir miktar üretebilirsek en temel gıda maddelerinden birini de tedarik etmiş oluruz.

Türk İneği Projesi... Mevlüt Ağabey, biliyorsun bizim hocamız vardı, neydi o bizim zamanımızda Tarım Bakanı?

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Hüsnü Yusuf Gökalp.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Hüsnü Yusuf Gökalp. “Deli” diyorlardı. İşte, “Biz bir tarım ırkı geliştiriyoruz.” adına “Ayşe” diyordu, “Fatma” diyordu. Bu ne oldu? Ne aşamada? Bununla ilgili projenin akıbeti nedir? Yine, aynı buna benzer kara sığır ırkı gelişimi ne düzeyde? E, tabii, bu kadar TİGEM’in arazileri varken Sudan Projesi’ni arkadaşlar sordu ama ben şahsen çok anlamlı bulmuyorum. Keşke Sudan yerine gidip şu Muş Ovası’nı ıslah etmiş olsaydınız, inanın ondan çok daha fazla faydası olurdu. Bizim tarımımız yurt dışına açılmasın, faaliyet göstermesin gibi bir düşüncemiz yok. Yani buradan da bu sonuç çıkmasın. Öncelikle kendi varlığımızı en aktif hâle getirelim ondan sonra değerlendirelim daha sonra da yurt dışına tabii ki bunun da ihracatını yapalım, bunun da peşinden gidelim. Buna hiçbir itirazım yok.

Tabii, biz, burada hep zarar eden kurumları incelediğimiz için doğrusu sizin 2019 yılında 20 milyon kârınız, 2020 yılında 45 milyon kârınız... Zaten 2020 yılını yaşıyoruz, önümüzde bir ay var. Mesela, 2021 için projeksiyonunuz nedir? Mesela, ne kadar kâr elde etmeyi düşünüyorsunuz? Muhakkak kurum ve kuruluşların, biz burada nasıl bir bütçe yapıyorsak sizin de 2021 yılıyla ilgili muhakkak bir bütçeniz vardır. 2021 yılı bütçesindeki kâr hedefiniz nedir?

Hâlâ 200 milyon civarında krediniz var. Bununla ilgili projeksiyonunuz var mı? Yani bunu 2021, 2022, 2023’te sıfırlama imkânımız var mı? Nereye doğru gidiyoruz?

Arkadaşlarımızın gündeme getirdiği tarımsal destek yani muhakkak TİGEM’in de her yönüyle destekliyoruz. Bu tarımsal destek alma konusu bundan önceki Komisyon da gündeme gelmişti, buradaki Komisyon üyelerimizin tamamı da bu konuyla ilgili her türlü katkıya hazır olduğumuzu ifade etmişti ama biz bunu gündemden düşürmüştük. Dolayısıyla, bunun ben tekrar gündeme alınmasının faydalı olacağını düşünüyorum. Bunu muhakkak hep beraber takip de etmemiz lazım. Mesela, tarımsal destek almış olsaydı sizin bütçenizde nasıl bir değişiklik olurdu? Ne kadar bir destek alırdınız? Hani bunun muhakkak bir katkısı olurdu ama en azından onu da somut adımlarla görürsek çünkü

devletin genel manada toplanan gayrisafî millî hasılanın yaklaşık yüzde 1'i bildiğim kadarıyla bu amaçla dağıtılıyordu, sizin payınıza ne düşerdi? Bunu da tekrar gündeme getirebilirsek iyi olur diye düşünüyorum.

İşte zaman zaman...

Sürem doldu mu Başkanım?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Dolmak üzere.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Süreye de bağlı kalıyoruz.

Hep şunu söylüyoruz: Maalesef burada daha çok gelen KİT'lerimizde, kurumlarımızın başında hep erkek arkadaşlarımızı görüyoruz ama biz geçmişte de söylemiştik ilk defa bir hanımefendi yöneticimiz var ve hem de ne güzel şirketi de kâra geçirmiş. İşte, Sayın Başkanım, KİT'lerin veya kurumların başına bir hanımeli değdiği zaman şekil değişiyor. Diyoruz ki “Ya, Türkiye’ye de bir hanımeli değse inanın, problemlerin çoğu düzelir.”

Ben şimdiden 2021 yılının da sizlere hayırlı uğurlu olmasını diliyorum. Tabii, bu eleştirilerimizin yanı sıra bu faaliyetlerinizden dolayı da tebrik ediyoruz. İnşallah 2021 yılı daha iyi olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Toplantıya yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17:25

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 17.48****BAŞKAN: Mustafa SAVAŞ (Aydın)****BAŞKAN VEKİLİ: Nevzat ŞATIROĞLU (İstanbul)****SÖZCÜ: Mevlüt KARAKAYA (Ankara)****KÂTİP: Yavuz SUBAŞI (Balıkesir)**

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Toplantıyı açıyorum.

Buyurun Sayın Yavuzyılmaz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakan Yardımcımız yok herhâlde.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Hemen çağıralım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yo, yo. Tamam. Ben devam edeyim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun.

Sayın Genel Müdürümüz var burada.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Genel Müdürüm, değerli bürokratlar; Komisyonumuza hoş geldiniz.

Bugün hem Dijital Mecralar Komisyonu hem de KİT Komisyonu toplantısı çakıştığı için toplantıya belirli bir süreden sonra iştirak edebildim.

Bir tane sorum var. TİGEM’in sahibi olduğu safkan Arap atlarından Turbo’dan 30 doz, Tamerinoğlu ve Ayabakan’dan 15’er doz dondurulmuş aygır sperması Katar’a satıldı. “Katar” adı geçince sormak gerekiyor: Bu konuda bir satış ihalesi yapıldı mı, yapıldıysa ihaleye hangi ülkelerden hangi şirketler girdi, hangi fiyatları verdi? Bu satışın dünyadaki piyasa değeri nedir, gerçek değeri nedir?

Aynı zamanda bir hatırlatma: Turbo, 2009 yılında; Ayabakan, 2008 yılında Dünya Arap Atı Organizasyonu tarafından yılın en iyi atları seçilmişti.

Teşekkür ediyorum, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyoruz Sayın Yavuzyılmaz.

Sayın Karakaya, buyurun.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) - Başkanım çok teşekkür ediyorum.

Efendim, ben öncelikle, Komisyon üyemiz Esin Kara Milletvekilimizin mazereti nedeniyle bugün katılmadığı KİT Komisyonu toplantısında -onun benden bir talebi oldu- Sayın Genel Müdürümüze onun talebini ileterek başlamak istiyorum. O da tabii ki sizin safkan Arap atlarının yetiştiriciliği konusundaki yapmış olduğunuz gayretleri, elde ettiğiniz başarıları tebrik ediyor, takdir ediyor ama şöyle bir şeyi de var, diyor ki: “At, Türk milleti için çok değerli bir hayvandır. Anadolu dâhil 3 kıtanın fethinde Türk milleti ata çok şey borçludur. At, tarihte Türk’ün kanadı olarak tanımlanmıştır. Dünyanın en güzel atı olarak bilinen Ahal Teke, safkan Türk atıdır. Günlük 250 kilometre yol yapabilmesinin yanında, güzelliğiyle dünyanın en değerli atlarından. Stalin tarafından soykırma uğraması nedeniyle dünyada soykırma uğrayan tek at cinsidir.” Ve bu konuyla ilgili Tarım Bakanlığına da Türk at ırklarının geliştirilmesi, yetiştirilmesi, ıslahı konusuyla ilgili bir soru önergesi de verdiğini ve bu konuda da

Komisyonumuzdan böyle bir tavsiye kararının alınması, TİGEM'in de bu işe el uzatmasının faydalı olacağını iletiyor. Ben de aynı görüş ve düşüncelerle Esin Hanım'ın bu notunu iletmış olayım, daha önce de zaten alt komisyonda da kendisi konuyu komisyona taşımış.

Değerli arkadaşlar, tabii, TİGEM 1984 yılında kamu iktisadi kuruluşu olarak kuruldu, daha önce Devlet Üretme Çiftlikleri, yine birkaç tarımsal, hayvansal birimin birleşmesiyle oluştu. 1994 yılında da iktisadi devlet teşekkülü hâline dönüştü. Şimdi, iktisadi devlet teşekkülü olmasının en temel özelliği sermayesinin tamamının devlete ait olması yani diğer KİT'lerde olduğu gibi, diğer iktisadi devlet teşekküllerinde olduğu gibi TİGEM de devletin bir kuruluşudur, sermayedarı devlettir, sahibi devlettir.

Şimdi, bugün bu tarımsal destek alıp almama konusunda böyle biraz da konu başka yerlere götürülmeye çalışıldı. Ben şunu ifade etmek istiyorum: Değerli arkadaşlar, Türkiye'de diğer politikalarda olduğu gibi tarımsal politikalarda da tarımsal üretim ve destekleme politikalarının da sahibi Hükümettir. Dolayısıyla, yeni sistemde de bunun muhatabı, sahibi, Sayın Cumhurbaşkanı ve Kabinesidir. Dolayısıyla, politikalar burada belirlenir ve uygulama birimleri de bunları yapar. KİT'lerin kurulma gerekçelerine girmeyeceğim ama her bir KİT'in ana statüsünü, biz burada KİT Komisyonu üyeleri olarak konuşuyoruz ve hepimiz de bunların işlevlerini, görevlerini biliyoruz.

Şimdi, buradaki tarımsal destek konusu tamamen farklı bir olay. Tarımsal destekteki temel maksat, özellikle küçük çiftçilerin desteklenmesine yönelik bir durumu ifade ediyor ve biz her yıl bütçede, doğrudan çiftçiye verilecek desteklerin tutarını, miktarını belirliyoruz. Bu, 2021 yılı bütçesi. Şu an Komisyon görüşmeleri tamamlandı yine bildiğim kadarıyla 22 milyar civarında bir tarımsal destek bütçede ayrıldı. Şimdi, burada özellikle tarımın desteklenmemesi olarak buraya gelen teklifi değerlendirmenin bu anlamda çok haklı olmadığını düşünüyorum çünkü bu teklifin anlamı şu: Devletin bütçeden ayırmış olduğu ve küçük çiftçiye hedef alan ağırlıklı olarak bu desteklerden TİGEM'in de pay almasını istemek yani -burada Sayın Yaşar yok, "Döneceğim." dedi ama- Samsun çiftçisinden desteğe ya da TİGEM'i ortak ederek Samsun çiftçisine gidecek desteği düşürmek anlamına da bu gelebilir. Sermayesi tamamen devlete ait olduğu için elbette burada sermayede eğer zarar edilir, sermaye azalırsa muhatabı devlettir, sermayeyi tamamlayacaktır, iş ve işlevlerden dolayı daha fazla sermayeye ihtiyaç varsa devlet bunu tamamlayacaktır, yani bu devlet kurumudur. Daha basit bir ifadeyle söylemek gerekirse devlet araziyi vermiş TİGEM'e; diğer girdileri, diğer unsurları, ekipmanı vermiş; şimdi, biz diyoruz ki: "Devlet topraktan, TİGEM devlete toprak dolayısıyla, çiftlikler dolayısıyla bir kira ödemiyor." ama diyoruz ki, "Sen bize Samsun'daki, Ankara'daki çiftçiye ödediğin gibi tarla parası bana da ver." gibi bir anlamı çıkıyor. Dolayısıyla, bu yaklaşım doğru değil, benim anlatmaya çalıştığım bu. TİGEM'in sermayesi 2 katına çıksın, 3 katına çıksın. Kaldı ki tarımsal politikalarda ve burada TİGEM'in doğrudan doğruya çiftçiye destekleme, tarımsal destek yapma gibi bir şeyi yok, elbette ana statüsünde kendisine verilen politikalara uygun olarak üretimini yapacak, ıslahını, çalışmalarını yapacak ama Hükümetin uyguladığı tarım politikaları doğrultusunda da verilen görevleri yapacak. Devlet zaten bu anlamda destek yapılmasıyla ilgili TİGEM'e bir görev verirse o görevden doğacak zararı da bir şekilde karşılayacak ve görev zararı olarak kendisine o göreve bağlı olarak ödeyecektir. Dolayısıyla, sistemin çalışma mantığı farklı. "Bu tarımsal desteklerden, diğer küçük çiftçilerin aldığı desteklerden biz de istifade edelim." yaklaşımını ben işin doğrusu TİGEM'e verilen görev, TİGEM'in işlevleriyle bağlantılı olarak baktığımda yani çok doğru bir yaklaşım olarak görüyorum.

Şimdi, şuraya geldi konu: TİGEM'in sanki mali durumu kötüymüş gibi. Ben şuradan şöyle göz ucuyla baktığımda çok net bir şekilde görüyorum ki TİGEM'in finansal kaldıraç oranı 5'e 1 yani finansal açıdan son derece güçlü bir durumda, uzun vadeli borcu hiç yok, kısa vadeli borçları da 5'e 1 oranında bir görünüm arz ediyor. Yani TİGEM istediğinde çok ciddi bir şekilde borçlanma kapasitesine sahip,

kaynak varsa devlet bunu sermaye olarak verir, yoksa da kaynağı kendisi bulur, o faaliyetlerini devam ettirebilir. İşletmecilik açısından da bakıldığında finansal kaldıraçtan yararlanmak için borçlanması da iş hacmini büyümesiyle bağlantılı olarak mümkündür ve tavsiye de edilir.

Dolayısıyla, bu noktada, sanki 200 milyon liralık bir desteği TİGEM alırsa şaha kalkacak, borçları bitecek, destek yapacak, değilse yapamıyor gibi bir durum söz konusu değil. Bu, devlete de yani bir haksızlık olur çünkü onca kaynağı, onca araziye, onca ekipmanı teslim etmiş, 2 milyar bilanço üzerinde gözüken bir sermayesi var. Dolayısıyla, 200 milyon, çiftçinin alacağı destekten pay almadı diye “desteklenmedi” denmesi ya da “ihmal ediliyor” denmesi bence bir sanki devlete de bir haksızlık olur diye düşünüyorum. Onun için, şeyden çıkarılmış olması bence yerindeydi. Yani bunu çıkarmış olmakla biz, efendim, tarımı desteklemekten vazgeçtik anlamında değil, tarım elbette desteklenecek, desteklenmeli, daha da desteklenmeli, dolayısıyla buna ihtiyaç da var, kimse de buna zaten karşı değil. Ama burada TİGEM’in bir fonksiyonu var, bir işlevi var, kendisine verilmiş bir görevi var ve bu görevleri yerine getirirken elbette kaynağa -kaynak kıt olan bir şeydir- ihtiyaç olacak ama şu anki mali yapısı da yani kendi göbeğini kendisi kesebilecek durumdadır.

Yanlış anlaşılma olmasın diye, Başkanım, kusura bakmayın, biraz uzatmış oldum, hemen bitiriyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, toparlayalım lütfen.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Sürem de herhâlde doldu, bakışınızdan anladım Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Teşekkür ediyorum.

Daha öncelerde de söyledim, bilançoda kıdem tazminatı karşılığı ayırmıyorsunuz yani bu tek düzen hesap planında buna ihtiyaç yok diye bir yaklaşım var ama kıdem tazminatı karşılığının bir şekilde ayrılıp bilançoğa yansıtılmasının, gerçek durumları görme açısından önemli olduğunu inanıyorum.

Değerli arkadaşlar, bir de şüpheli ticari alacaklar var, bunun tamamına da karşılık ayrılmamış ama uzun vadeli alacaklar içerisinde. Bir alacak ne zaman şüpheli hâle gelir? Tahsili yaklaşıp tahsil günü geldiyse ama tahsil edilemediyse... Onun belli kriterleri var, o kriterlere göre belirlenir. Bununla ilgili bir açıklama notunu cevap kısmında yazılı olarak ifade ederseniz çok iyi olur. Yani, genelde, mali tablonuzun durumu, finansal durumunuz, gerçekten burada konuşulduğuyla hiç alakası olmayacak şekilde gayet güçlü bir durumda.

Tohumculukla ilgili de şunu söyleyeyim, çok yanlış şeyler oluyor zaman içerisinde: Hakikaten, bugün Türkiye’de eğer tohumculuk yapmak istiyorsanız Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliğine üye olmak zorundasınız. Bugün itibarıyla 990 firma buraya kayıtlı; bunların 931’i yerli sermayeli, yaklaşık 40’ı yabancı sermaye, yine bir o kadarı da yabancı ve yerli sermaye ortaklığı. Biraz önce Sayın Yaşar ifade etti, 2019 verilerine göre 177 milyon dolarlık bir ithalat, 155 milyon dolarlık da bir ihracat söz konusu yani bu, açığın da önemli ölçüde kapandığı anlamına geliyor. Bunları da izahta biraz sıkıntı çekiyoruz; aslında, öyle hani “Tohumculuk gitti, bitti.” vesaire değil, 2004’le şöyle bir mukayese yapacak olursak tohumculuk sektörü, hakikaten önemli ölçüde yerli bir yapıya da dönüşmüş oldu. Bu trendin devam etmesi gerekiyor. Elbette ithalat da yapacaksınız çünkü Dünya Ticaret Örgütü kurallarına göre, tohumculukla ilgili teknik bir gerekçe olmadığı sürece ithalat engellemesine girmeniz mümkün değil. Bunlar dünya ticaretinin realiteleri ama Türkiye bu konuda çok önemli yol katetmiş durumda.

Çok teşekkür ediyorum Başkanım anlayışınız için de.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Estağfurullah, ben teşekkür ediyorum.

Evet, son söz olarak, buyurun Sayın Öztürk.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Teşekkür ederim.

Tekrara düşmemek adına süremi sonuna kadar kullanmayacağım zaten.

Sayıştayın 2019 Denetim Raporu’na baktığımızda, kurum bütününde kâr etmiş olsa da hayvancılık faaliyeti konusunda 2018’deki zararın 29 milyondan 2019’da 98,5 milyon liraya çıktığını görüyoruz. Tamam, kurum bütününde kâr etmiş ama hayvancılık kısmında, hayvancılık faaliyetlerinde zarar etmiş. Bununla ilgili kurumun açıklamasını merak ediyorum.

Yine, Sayın Yaşar’ın da sorduğu Türk İneği Projesi’nin akıbetini de merak etmekteyiz.

Ayrıca, TİGEM’in 2019 yılında üretimini gerçekleştirdiği sertifikalı tohumların değerinin 56,7 milyon dolar civarında olduğunu... Sizin sunumunuzda da gördüğümüz kadarıyla, bu yıl 12 milyon dolar civarında bir tohum ihracatınız söz konusu. Aradaki farkın sektör içinde -yüzde 33 civarında bir payınız olduğunu düşündüğümüzde- nerede değerlendirildiği yani bizim çiftçimize dağıtımında değerlendirildiğini düşünmekle beraber... Her ne kadar Mevlüt Bey’in de bahsettiği gibi belki ihracat-ithalat dengesi sağlanmış durumda olabilir ama neden ihracatta artışa doğru geçmeyelim? Bu anlamdaki çalışmalarınızı merak etmekteyim.

Bir de son olarak, bu Karacabey’deki at çiftliğinde safkan Arap atıyla ilgili çalışmalarınızı görmekteyiz ama bildiğimiz Türk atı olan Rahvan atının özellikle kurumsal anlamda da damızlık çalışmalarının yapılmadığını dolayısıyla her geçen yıl ırkın özelliklerinin kaybolma durumuyla, riskiyle karşı karşıya kaldığını da görmekteyiz. Bu anlamda, rahvan at yetiştiriciliğiyle ilgili küçük de olsa bir yerden kurumun başlaması gerekiyor çünkü bu kurumun dışında devlette bu ata sahip çıkabilecek, yetiştirebilecek bir kurumumuz olmadığı için de rahvan atçılığıyla ilgili de bakmakta fayda var, yetiştirme anlamında çünkü ırkın özellikleri ilerleyen dönemlerde kaybolmayla karşı karşıya.

Yine, yerli tohum projesiyle ilgili de şu anda 452 tohumun size teslim edildiğini belirtmişsiniz. 2018 yılından itibaren de Samsun, İzmir ve Şanlıurfa’da bu çalışmaların yapıldığını ama hâlâ yerli tohumda bu sayının çok çok yetersiz olduğunu daha da toparlanabilmesiyle ilgili de tohum bankası kurulması ve geliştirilmesiyle ilgili çalışmaların ilerleyen süreçte daha da iyi olacağını umut ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Evet, Sayın Genel Müdürüm, sayın milletvekillerimizin sorularını ve görüşlerini dinlediniz. Şimdi yanıtlamak için sözü size vereceğim. Kısa kısa yanıtlayın, yazılı da verebilirsiniz. Çok kısa yanıt süresi olarak size sözü veriyorum.

Buyurun.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN IŞIKGECE – Teşekkür ederim.

Öncelikle Malatya’daki bizim lojmanlarımızın, oradaki idari binalarımızın depremden sonraki durumuyla ilgili kısa kısa notlarıma döneceğim zaman şunu görebiliyorum: Şimdi, Malatya ve Elâzığ’da olan depremde sonra bölgede binaların yorgun olduğunu da bildiğimiz için ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığından da bize bu konuyla ilgili hatırlatma yapıldığı için bir akredite kuruma analiz yaptırarak, bina analizi. 34 tane lojman, 1 tane idari, 1 tane de sosyal tesis binası için ve buradan gelen rapor, yüzde 100, binanın derhâl boşaltılması ve güvenlik açısından son derece kötü olduğuyla ilgili. Çünkü yetmiş, seksen yıl önce yapılmış kerpiç binalar ağırlıklı olarak bu binalar. Dolayısıyla, bu konuyu, akredite kurum raporunu hem Çevre ve Şehircilik Bakanlığına tekrar sorduk, zaten Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bizzat gidip kendisi analiz yapmıyor, akredite kurumlar üzerinden işlem yapıyor

hem tekrar yorumlattık hem de Orta Doğu Teknik Üniversitesi öğretim görevlisi profesör bir hocamıza da tekrar test yaptırdık. Çıkan sonuç yüzde 100 buranın yıkılması ve tekrar yapılması şeklindeydi. Yönetim Kurulundan bunu geçirdik ve lojmanları boşalttık.

Bölge bunu çok farklı şekilde yorumladı o yüzden sorunuz geldi bu konuyla alakalı Sayın Atıla Sertel Vekilimizden. Burada tarihi bir doku yok; tamamı yetmiş, seksen yıl önce yapılmış, çoğu da kerpiç binalar dediğim gibi, bu binaların yerine tekrar yeni bina yaparak Malatya'nın kültürel dokusunu da andıran şekilde yapılacak binaların ihaleleri için gerekli çalışmaları başlattık. Şu anda tamamen binayı boşalttık, geçici prefabrik konutlar yaptık çünkü yirmi dört saat işletmede birilerinin olması gerekiyor, idari bina yaptırdık tekrar prefabrik olarak ve bundan sonra tarihî eser olup olmadığıyla ilgili son bir raporu alacağız ki biz bundan eminiz ama tekrar Sivas bölgesinden gelip bunu verecekler ve daha sonrasında da biz orada yeni bina yapımına başlayacağız. Bununla ilgili sorumuzun cevabı buydu.

İhracat ağırlıklı olarak Irak'a yapılıyor. Yine, Sayın Atıla Sertel Vekilimizden gelen bir soruydu. Ağırlıklı olarak Irak'a yapılıyor, bizim birinci önceliğimiz Ceyhan-99 çeşidimiz ki en iyi çeşidimiz, en fazla talep gören çeşidimiz. Bu çeşidimizle ilgili birinci duruşumuz iç piyasadaki talebi tamamen karşılamak arta kalan ürünlerin ihracata gitmesi şeklinde. İhracatta daha fazla para kazanıyoruz diye iç piyasayı engellemiyoruz. Geçen sene toplamda 26 bin tonluk bir satış yaptık, bir sene önce bin tondur, bu sene de şimdiye kadar 10 bin ton civarında ürün çekilişi yapıldı Irak'a. Elimizde fazla malımız kalırsa iç talep bittikten sonra geri kalanı da Irak'a göndereceğiz. Dolayısıyla, buradaki durum da bu. Bizim için kârlı bir alışveriş bu.

Şimdi, bir sayfadaki anlatımım tam anlaşılmadığı için tekrar üstünden geçmek istiyorum. Biz şunu yaptık tasarruf tedbirleri Kapsamında: Bir kere işletmelerimiz ayrı ayrı ihaleye giriyordu. Yani bir soya küspesi mi alınacak, ayrı ayrı ihaleye giriyordu. Bu ihaleleri merkeze çekip tek bir elden, tek bir miktarla yapıp bunun sinerjisinden yararlanmak için çalışma yaptık. Yani minik minik ihalelerle kuvvetimizi bölmek yerine tek merkezden daha kuvvetli ihalelerle daha iyi fiyat alma yoluna gittik, burada bir sinerji yarattık. Onun dışında ürün almak zorunda olduğumuz -mesela TürkTraktör'ün yedek parçalarını yine TürkTraktör'den almak durumundasınız- büyük firmaların ki genelde bunlar yedek parça firmaları, son derece önemli, cirodan ağırlığı olan firmalardan bahsediyorum. İhtiyaç olduğundan işletmelerin bulunduğu küçük küçük işletmelerden bu yedek parçaları lokal fiyatlarıyla almak yerine biz bunu TürkTraktör'ü çağırıp tek bir anlaşmayla bayilerüstü bir kondisyon aldık -bayilerüstü bir kondisyondan kastım iskonto- aynı zamanda ödeme vadelerini de son derece eskiye göre genişlettik. Eskiden lokal lokal alımlar yapılıyordu; 3 teklif, 5 teklif almak yöntemiyle ya da ihale süreçleri neyse ona göre, burada bunları merkeze çekmek suretiyle ve büyük firmalarla tek elden anlaşmalar yapmak suretiyle -çünkü biz Türkiye'nin en büyük alıcısıyız, en büyük müşterisiyiz özellikle mekanizasyon konusunda- burada güçlerimizi birleştirdik, buradan bir sinerji elde ettik. Tek tip sözleşme ayarladık yani sözleşmeler işletme işletme farklı olabiliyordu ama konusuna göre tek tip sözleşme ayarlayıp bunu da özel bir sistemle işletmelerin tek tip sözleşme kullanmasıyla ilgili bir düzenleme yaptık. Bir de yeni bir stok programı aldık. Bu stok programına göre işletmeler birbirlerinin stoklarını görüyorlar, dolayısıyla ikinci kez komşusundan fazla olan bir stoku tekrar sipariş vermiyor firmaya, özellikle yedek parça gibi ürünlerde, buradan da bir tasarruf elde ettik. Dolayısıyla, bu sistem sayesinde hem stoklarımızı daha kontrollü yönetiyoruz çünkü çok geniş arazilerde dağınık çalışmalar içerisinde olabiliyoruz, alanımız büyük, yaptığımız işlem geniş. Bu program da bize bu konuda yararlı oldu. Bu konuyu tam anlatamamıştım sunum sırasında Sayın Atıla Sertel Vekilimizin sorusu üzerine açıklamış oldum.

Şimdi, kışlık sebze, tropikal sebzeyle ilgili Antalya Vekilimiz Sayın Kemal Çelik'in bir sorusu vardı. Orada da TAGEM'le birlikte geliştiriyoruz biz bu projeleri. Sebze tohumculuğu çok önemli bir konu, sebze tohumculuğunun Türkiye'de yerel üretimini kesinlikle artırmamız gerekiyor, o nedenle zaten bu projeyi 6 çeşitle başlattık. TAGEM kışlık çeşitlerle ilgili de çalışma başlattı, bir mesafe katettik. Kışlık çeşitlerinde ürün "sortiment"ne dâhil edilmesiyle ilgili çalışmalarımız devam ediyor.

Yine, Sayın Orhan Sümer Vekilimizin sorduğu soru Ata Tohumu Projesi'yle ilgili: 2017 yılında başlayan bir projeydi, Türkiye'nin dört bir tarafından köy köy, kasaba kasaba, kapı kapı dolaşarak yerel ata tohumu niteliğinde olan tohumların bağış şeklinde alınmasıyla 1.103 çeşit tohum, Tohum Gen Bankasına girdi, bu çok önemli bir hazine. Bunlardan 452 çeşidi, bunların kemotip, genotip, fenotip analizleri yapıldıktan sonra bizim çoğaltımımıza sunuldu. Biz bunların verimlilik analizlerini de yapıyoruz. Yani bunları üreten kişilerin belirli bir dekada belirli bir verim elde etmesi gerekiyor. Bu çalışma, bizim aslında bundan sonra sebze tohumu gibi yeni yetiştirdiğimiz çeşitlere çok önemli bir altyapıyı sağlayacak bir hazineyi elimizde barındırmak anlamına geliyor. Yani bu hazineden yararlanarak yeni sebze tohumları geliştirmenin son derece önemli olduğunu düşünüyoruz. Bu 452 çeşit tohumu da çoğaltıyoruz.

Kenevirle ilgili olarak soru gelmişti, Sayın Orhan Sümer Vekilimizden. Kenevirle ilgili bugün itibarıyla biz hasada devam ediyoruz. Narlı çeşidiyle biz üretimimize devam ediyoruz. Tescil işlemleri şubat ya da mart ayında ilk toplantı olduğu zaman tamamlanmış olacak. Türkiye'de 2 tane yerel çeşit var vezir ve narlı diye. Biz narlı çeşidini çoğalttık ve bu çeşit şu anda –Vekilimizin de yorumunda bahsettiği gibi- sanayinin gelişmesi ve mekanizasyonun da gelişmesiyle birlikte 3 sacayağının tamamlanmasıyla daha iyi işler yapılabilir hâle gelecek. Bununla ilgili sürekli özel sektör firmalarıyla toplantı hâlindeyiz. 2019 yılında özel sektör bu işe gönüllülerle yani bu işle ilgili yatırım yapmak isteyen kişilerle 10 defa, 2020 yılında da 2 toplantı yaptık. Sürekli onları konularıyla ilgili güncelliyoruz, onların isteklerini de ilgili bakanlıklara taşıyoruz. Biz, aynı zamanda, endüstriyel kenevir kısmıyla alakalı değil, medikal tarafıyla ilgili de çalışmaları başlattık.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Genel Müdürüm, yazılı olarak da verebilirsiniz, böyle bir imkânınız var.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN IŞIKGECE – Tamam.

Ne kadar zamanım var Sayın Başkanım?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Az bir süreniz var.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN IŞIKGECE – Tamam.

Sudan projesiyle ilgili de o zaman hemen özetleyeyim.

Orada Türkiye'de üretilemeyen çeşitler için -soya, susam ve pamuk gibi- oranın coğrafyasına daha uygun çeşitler için bir proje yapmayla yola çıkılmıştı. 780.500 dekarlık bir alanı Türk üreticilerinin, Türk firmalarının kullanımına açacaktık, 12.500 dönümde de ben bir pilot uygulama yapacaktım onlara eğitim maksatlı lakin oradaki siyasi karışıklık ve bazı değişiklikler nedeniyle şu anda daha burada bir yatırım yapılmış değil, bir kira ödenmiş değil dolayısıyla bu işle ilgili, bürokrasinin anlaşmalarının tamamlanması gibi eksiklikler var. Yeni yüzlerle, görev yeni gelen kişilerle görüşmelerimiz devam ediyor. Buraya harcanmış bir masraf yok, öncelikle onu söylemek istiyorum.

Daha çok soruya...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Onları da yazılı olarak alalım Sayın Genel Müdürüm.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN IŞIKGECE – Olur, siz bilirsiniz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

Şimdi, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2017 ve 2018 yılı hesap dönemlerine ilişkin sonuç bölümlerini ayrı ayrı okutup ibraya sunacağım.

Okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sonuç:

Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2017 yılı bilançosu ve 59.346.706,95 Türk lirası dönem zararıyla kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Şimdi 2018 yılının sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sonuç:

Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2018 yılı bilançosu ve 9.323.110,24 Türk lirası dönem zararıyla kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2017 ve 2018 yıllarına ait üst Komisyon toplantısı tamamlanmıştır.

Tüm katılımcılara teşekkür ediyorum.

Sayın Genel Müdürüm, teşekkür konuşması için sözü size veriyorum, ardından da Sayın Bakan Yardımcımıza sözü vereceğim.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN İŞIKGECE – Ben öncelikle son derece verimli ve bizim için değerli olan eleştiriler ve yorumlar için -çünkü bize ilave düşünceler katıyor- bütün vekillerimize çok çok teşekkür etmek istiyorum, saygılarımı sunuyorum. Ekibimiz ve kendim adına buradaki çizgiyi daha yukarıya taşımak için yapılacak olan işlerde son derece şevkli ve istekli olduğumuzun altını çizmek istiyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

Saygılar.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ben de teşekkür ediyorum, çalışmalarınızda başarılar diliyorum, kolaylıklar diliyorum.

Buyurun Sayın Bakan Yardımcım.

TARIM VE ORMAN BAKAN YARDIMCISI MUSTAFA AKSU – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli milletvekillerimiz, Bakanlığımız ve kamu kurumlarımızın kıymetli temsilcileri; tüm hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Bakanlığımızın ilgili kuruluşlarından biri olan Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2017, 2018 yıllarına ait hesap işlemlerinin değerlendirildiği bu toplantımız ülkemiz, kurumumuz adına faydalı bir toplantı oldu. Ben de Bakanlığımız adına, verdiğiniz değer ve katkılardan dolayı teşekkür eder, saygıyla selamlarım.

Sorduğunuz soruların her birini -biraz önce soruların eksik geldiğiyle ilgili bir iki soru olmuştur- ayrıyeten, özellikle inceleyeceğimizi ifade ederim.

TMO konusunu, Komisyon toplantısında da ifade ettiğim gibi, KİT Komisyonu ve Bütçe Komisyonu sonrasında sayın vekillerimizle ayrı ayrı, inşallah, gruplar hâlinde bir araya gelip bunları, bilmeleri gereken notları daha detaylı şekilde ifade edeceğimi belirtmek istiyorum.

Bunun yanı sıra, TİGEM'in desteklenmesi konusu -çok tekrarlandığı için çok uzatmayacağım, bir iki dakikada kapatacağım- için Mevlüt Bey'e, aynı zamanda Sayın Vekilimize de teşekkür ederim, aynı şekilde düşünüyoruz. KİT kaynaklarının kendi tarafından bulunmasına ve devlet tarafından çiftçiye, köylüye ve bu tür üretken yerlere verilmesi gereken kaynağın KİT'lere verilmesi noktasında bir şeyimiz var, düşünce noktasında desteklemediğimiz noktaları var yani Türk çiftçisine verilmesi gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Genç Çiftçi Projesi'nde bizim de sizlerle aynı tarafta olduğumuzu ifade ediyoruz. Yanlış noktada kim nasıl bir davranış ve pozisyonda bulunduyrsa üzerine gittiğimizi ifade etmek isterim. Genç Çiftçi Projesi'ni i alan firmaların şu anda hapiste olduğunu ve tazmin noktasında da üzerine gittiğimizi ifade ederim.

Dediğim gibi, detaylı bilgileri yazılı olarak Sayın Genel Müdürümüz zaten verecekler.

Saygılarımla.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan Yardımcım.

Değerli Komisyon üyeleri, gündemimize 2 Aralık 2020 Çarşamba günü Türkiye Elektromekanik Sanayi AŞ Genel Müdürlüğü ile Ankara Doğal Elektrik Üretim ve Ticaret AŞ Genel Müdürlüğünün 2017 ve 2018 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleriyle devam edeceğiz.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 18.20

